

NOTAT

om kulturpolitik

***EU bestemmer
ikke kulturpolitik,
og dog...***

Magtkamp om tv-markedet

Slagsmål om retten til gamle hits

Går mangfoldigheden via Bruxelles?

Piratkrigen: Kontrol-Danmark mod Friheds-Sverige

NOTAT går i dybden og giver indsigt hver måned

TILBUD TIL NYE LÆSERE:

Få det første nummer for 29,50 kr.
og styr selv hvilke temanumre der ønskes.

www.notat.dk

Ekstra eksemplarer af dette og tidligere numre kan købes til undervisning eller møder. Send en e-mail til notat@notat.dk eller ring på tlf. 86 48 16 00 og få et tilbud.

Du kan nu styre dit abonnement helt selv. Gå ind på www.mitabonnement/notat.dk og tast dit abonnementsnummer – her kan du »pausere«, som vi kalder det. Du vælger bare at springe over, hvis det kommende tema ikke interesserer dig, eller hvis du i en periode ikke har tid til NOTAT-læsning. Så forlænges dit abonnement bare. Mere fleksibelt kan det ikke være.

Hvis du flytter eller ønsker ændringer i dit abonnement, klarses det også på hjemmesiden.

Styr selv dit abonnement på: www.mitabonnement/notat.dk

Abonnementsservice:
NOTAT, Ved Søen 1, Jels, 6630 Rødding, tlf. 70 26 16 48
abonnement@notat.dk
Konto til abonnement: Reg. nr. 7990
Konto nr. 2031982

Priser på NOTAT:
Almindelig stykpris:
49,50 kr. ved betaling pr. nummer
45,50 kr. ved betaling for 3 numre = 136,50
43,25 kr. ved betaling for 6 numre = 259,50
41,25 kr. ved betaling for 12 numre = 495,-

Rabat stykpris for studerende og pensionister:
38,00 kr. ved betaling pr. nummer
35,00 kr. ved betaling for 3 numre = 105,-
33,00 kr. ved betaling for 6 numre = 198,-
31,00 kr. ved betaling for 12 numre = 372,-

Institutioner og foreninger stykpris:
68,00 kr. ved betaling for 6 numre = 408,-
66,00 kr. ved betaling for 12 numre = 792,-

Redaktion: NOTAT, Christiansborg, 1240 København K.
redaktionen@notat.dk

I redaktionen: Åge Skovrind, Erling Böttcher (ansv.), Anders Rom Dahl, Staffan Dahllöf, Pelle Christy Geertsen, Kenneth Haar, Luise Pihl og Sven Skovmand.
NOTAT udgives i samarbejde med ind/dem-gruppen i EU-Parlamentet og EUD.
Lay-out og tryk: NOTAT Grafisk, 86 48 16 00

Regnskab, annoncer og ledelse:
NOTAT, Nordkystvejen 2 F, 8961 Allingåbro, tlf. 86 48 16 00, notat@notat.dk
CVR nr.: 18411008

ISSN: 1603-7480

Indhold

- Promillebudget skal give kulturel merværdi** 4
Interview med John MacDonald, talsmand for EU's kulturkommissær Ján Figel.
- EU bestemmer ikke over vores kulturpolitik. Og så alligevel...** 6
Lige så snart kultur bliver defineret som en vare, står EU's konkurrenceregler og forbud mod statsstøtte i første række.
- Den uendelige historie om TV2** 8
Retssager i årevis. En station på fallittens rand. Trusler fra EU.
- Hvem får lov at sende sport?** 9
Om retten til selv at bestemme over public service-begrebet.
- Magtkamp om tv-markedet** 10
Kommissionen foreslår nye regler for statsstøtte til public service
- Danske domstole bruger EU-lov til at lukke piratside** 13
Ingen andre lande håndhæver direktiv på samme måde som Danmark.
- Giv os i dag vort daglige digitale brød** 15
Har den ulovlige fildeling væsentlig betydning for flertallet af kunstnerne?
- Kulturkløft i piratkrigen** 18
Kontrol-Danmark mod Friheds-Sverige.
- David mod Goliat** 20
Mangeårig strid om opkrævning af betaling for netmusik.
- Slagsmål om retten til de gamle hits** 22
EU vil forlænge copyright-perioden for lydoptagelser fra 50 til 95 år.
- Et spørgsmål om demokrati eller forretning** 24
Der bliver færre medier, med færre ejere, og mindre mangfoldigt indhold.
- Går mangfoldigheden via Bruxelles?** 26
Kultursociolog, etnolog og politiker diskuterer EU's kulturpolitiske målsætning
- Tænketaank: Kulturpolitik er EU-propaganda** 28
Britisk tænketank anklager EU for skjult propaganda.
- På landevejen med blå-gule stjerner** 30
Snart får vi EU-nummerplader på bilerne som i andre lande.

Den centrale mangfoldighed

9. maj er det EU's helligdag. Der skal man fejre EU, lade det gulstjernede blå flag gå til tops på landets rådhus, og meget gerne synge med på den sang, EU har gjort til sin, nemlig den tyske romantiske digter Friedrich Schillers 'Ode til glæde' med musik fra Beethovens niende symfoni.

Bortset fra nogle få virkelige EU-entusiaster, er det nok de færreste europæiske borgere som i forbindelse med dagen vil føle den store glæde.

Den kulturelle forankring ligger fortsat mest i det nationale, regionale og lokale. Alligevel findes der noget som hedder europæisk kulturpolitik. Den består blandt andet i at bidrage til at EU's medlemslandes kultur kan udfolde sig, samtidig med at man fremhæver deres fælles kulturarv. NOTAT forsøger i denne måned at give et indblik i hvad ordene dækker.

Det lille fælles kulturbudget i Bruxelles er hurtigt til at overskue (side 4) og EU's betydning for kulturpolitikken skal derfor især findes andetsteds, nemlig i virkningerne af det indre marked. Her har bestemmelserne om statsstøtte og fri konkurrence blandt andet ført til langvarige retssager om danske TV2 (side 8) og til endnu en krig mellem Kommissionen og medlemslandene om begrebet public service (side 10).

En anden krig udkæmpes om internettet og dets muligheder – skal vi for eksempel juble over friheden til at finde gratis musik, eller begræde undermineringen af kunstneres ophavsret? (side 13-21). Apropos ophavsret – hvor længe er det rimeligt at børne- og oldebørn skal have økonomisk glæde af bedstefars musikalske bedrifter? Kommissionen foreslår 95 i stedet for 50 år, men er det blot til glæde for pladeindustri-giganterne? (side 22).

Centralt står mottoet »enhed i mangfoldighed« – et udsagn med indbyggede modsætninger; for kan man både fremme de fælleseuropæiske værdier og den kulturelle mangfoldighed? Eller kan man beslutte centralt at fremme det decentrale? Det lader vi en kultursociolog, en etnolog og en politiker diskutere (side 26), og endelig er der klassikeren om EU's omdiskute-

rede egen-reklame, hvor en EU-kritisk tænketank har regnet sig frem til et budget større end Coca-Colas reklamebudget (side 28).

Vi ønsker dig god kulturpolitisk læselyst.

Erling Böttcher
redaktør

Sangfestival i Vilnius. Den litauiske hovedstad er i år udnævnt til kulturhovedstad i EU, men den økonomiske krise har skabt store problemer med at gennemføre de planlagte projekter.

Promillebudgetet skal give kulturel merværdi

John MacDonald,
talsmand for EU's kulturkommissær Ján Figel.

KOMMISSÆREN. »Hvis der er kulturpolitiske områder der bedst kan styres nationalt, er det naturligt at beholde dem der.

Som det er i dag, er Kommissionens opgave primært at koordinere politikken i medlemslandene når de selv henvender sig om disse.«

Sådan lyder den korte sammenfatning af magtbalancen i EU's kulturpolitik fra John MacDonald, talsmand for EU's kulturkommissær Ján Figel.

Ján Figel kommer fra Slovakiet og har også ansvaret for uddannelse, sport og ungdom. Staben har til huse på fjerde sal i Kommissionens enorme bygning på Rue de la Loi i Bruxelles. Kulturpolitik er ikke et område som de europæiske medier normalt interesserer sig meget for, så den unge talsmand er glad for at møde NOTAT og fortælle om arbejdet.

MacDonald mener at EU's udvidelse med mange nye medlemslande har skabt en væsentlig større interesse for kulturpolitik i de senere år. Kultur blev set som

et redskab til at knytte europæerne nærmere til hinanden.

»Man har været bange for de kulturelle kløfter der kunne opstå eller allerede eksisterede mellem landene. Det var noget af det der satte gang i arbejdet med den kulturelle dagsorden eller i hvert fald gjorde det muligt at lande den store aftale,« siger han.

Den dagsorden han henviser til, er EU-Kommissionens redegørelse fra maj 2007 om *en europæisk kulturdagsorden i en stadig mere globaliseret verden*. Ifølge MacDonald fortjener den betegnelsen "hidtil største sejr" på kulturområdet.

»En sådan aftale har vi ikke haft at arbejde ud fra før. Det er nyt,« siger han.

Under en promille

De konkrete initiativer som embedsapparatet i Figels kulturdirektorat beskæftiger sig med, er fastlagt i kulturprogrammet for 2007-2013. For hele perioden har man et budget på cirka 3 milliarder kroner. Det er under en promille af EU's samlede budget.

Formålet er at »øge europæernes bevidsthed om at de tilhører et fælles kulturelt område for at fremme borgernes oplevelse af at tilhøre et fælles europæisk samfund.«

Midlerne bliver brugt til legater og sti-

pendier til kunstnere, støtte til oversættelse af litterære værker og finansiering af kulturelle arrangementer. Især går støtten til samarbejdsprojekter hvor flere lande deltager.

Blandt de seneste initiativer var udnævnelsen af 2008 til året for interkulturel dialog. En række projekter fik støtte til at fremme anerkendelse og forståelse for Europas kulturelle mangfoldighed. I Danmark blev initiativet profileret af syv unge ambassadører som har bidraget til interkulturel dialog: Karen Mukupa, Maja Lee Langvad, Nanna Westh, Özlem Saglanmak, Sara Hadra, Isam B og Khuram Shehzad.

Kulturhovedstad i krise

En anden mærkesag er den europæiske kulturhovedstad som udpeges for et år ad gangen. Det skal være en by som har en vis kulturarv, et rigt kulturliv og som repræsenterer en europæisk bred mangfoldighed.

København var kulturhovedstad i 1996, og Danmark skal vælge en kulturby igen i 2017. Foreløbig er Århus og Sønderborg på banen som kandidater.

I år er det Litauens hovedstad Vilnius som har æren, sammen med den østrigske by Linz. Men finanskrisen har slået bunden ud af økonomien i det lille baltiske land hvor arbejdsløsheden på et år er vok-

EU koloniserer ikke kulturpolitikken i medlemslandene, men giver inspiration og fremmer de bedste erfaringer landene imellem, mener kulturchefens talsmand.

set fra 4,4 til 13,7 procent. På spørgsmålet om hvad der har været den største fiasko i kulturpolitikken, peger MacDonald da også på Vilnius som kulturhovedstad.

»Staten har trukket hele sit tilskud tilbage, og byrådets tilskud er også blevet væsentligt mindre end forventet. Man har heldigvis lovet at de arrangementer der allerede er sat i søen, får lov at fortsætte, men det bliver på et noget lavere niveau,« fortæller han.

Kulturhovedstæderne er ellers et godt eksempel på at der kan skabes meget synlige resultater for meget små midler, mener MacDonald.

»Kommissionen råder kun over et budget på cirka 10 millioner kroner, men sammenlagt med centralregeringernes bidrag og byernes egne bidrag giver det en utrolig synergieffekt.«

Ingen kolonisering

Set fra et nationalt perspektiv virker det som om at markeds- og konkurrenceregler i EU skaber en række problemer for nationale kulturprogrammer og økonomiske støttemuligheder. Samtidig tilbyder EU-Kommissionen at hjælpe med at løse disse problemer, men løsningerne sker på EU-niveau i stedet for på nationalt niveau. Kan

man sige at EU-Kommissionen koloniserer kulturpolitikken?

»Grundlaget for EU's arbejde på kulturområdet, som det er fastlagt i traktaterne, giver ikke EU-institutionerne magt til at fortælle de nationale myndigheder hvad de skal gøre. Medlemslandene har fuld kompetence på kulturområdet. Så det du kalder kolonisering, holder ikke. Kommissionens arbejde handler mere om at udveksle de bedste erfaringer og at inspirere til samarbejde mellem medlemslandene. Med andre ord supplerer vores arbejde landenes indsats der hvor EU kan tilføje en ekstra værdi,« siger John MacDonald. ♦

Fotos af finalister i fotokonkurrencen i "Året for interkulturel dialog" 2008

EU bestemmer ikke over vores Og så alligevel...

KULTUR SOM VARE. »Hvis EU får indflydelse på kulturen, bliver det over mit lig,« sagde daværende kulturminister Niels Matthiasen i 1972, da han sagde ja til indmeldelsen i de Europæiske Fællesskaber. Han døde i 1980.

På det tidspunkt forestillede ingen sig at EU skulle få indflydelse på kultur, men på forskellig vis er det alligevel sket.

Den vigtigste forklaring er det indre marked som blev indført fra 1987. På det

indre marked gælder den frie konkurrence. Lige så snart kultur bliver defineret som en vare, så står EU's konkurrenceregler og forbud mod statsstøtte over nationale interesser. Spørgsmål om ophavsret og kopiering af lyd og billeder er også omfattet af EU's regler. I tilfælde af uenigheder bestemmer EU's domstol.

Oplevelsesøkonomi

Kultur er altså ikke bare noget vi ser på eller lytter til. Det er også en industri med store økonomiske interesser. Den europæiske kulturindustri beskæftiger syv millioner mennesker og spiller en rolle i forhold til erhvervsudvikling og konkurrence på de internationale markeder.

Begrebet "oplevelsesøkonomi" som i dag både er en uddannelse på universiteterne og et element i mange byers erhvervsstrategi – afspejler denne tendens til at se kultur som et økonomisk vækstpotentiale.

Kulturpolitik er derfor også blevet et led i EU's Lissabonstrategi som – i den oprindelige formulering fra 2000 – sigter på at gøre EU til verdens mest dynamiske og konkurrencedygtige økonomi inden 2010.

»Enhed i mangfoldighed«

Når det handler om kulturpolitik i mere snæver forstand, ligger kompetencen i de enkelte lande.

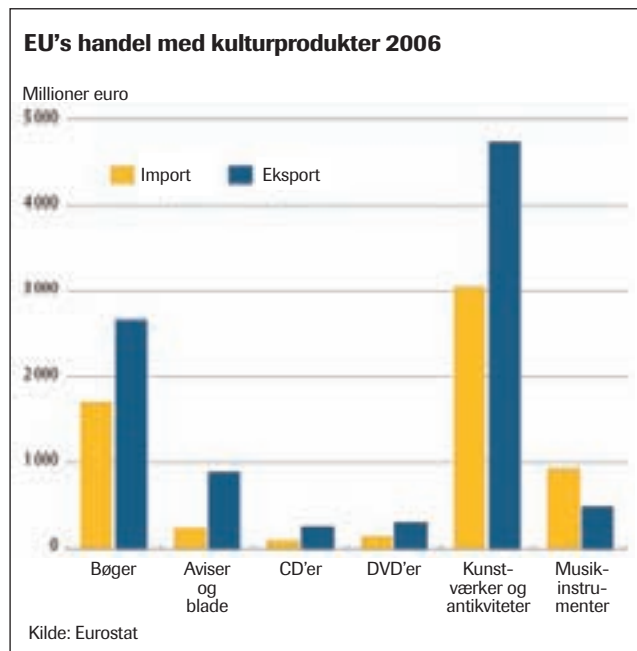
Traktaterne giver ikke hjemmel til at harmonisere de nationale kulturer. EU kan vedtage opfordringer til medlemslandene, og beslutninger skal træffes i enstemmighed blandt medlemslandene.

Målsætningen sammenfattes i sloganet "enhed i mangfoldighed".

Udgangspunktet er traktatens artikel 151. Her står der at EU skal bidrage til at medlemsstaternes kulturer skal udfolde sig på en måde som både respekterer den nationale og regionale mangfoldighed, og samtidig fremhæver den fælles kulturarv.

Målet er at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendig støtte og udbygge medlemsstaternes indsats på følgende områder:

- forbedring af kendskabet til og formidlingen af de europæiske folkeslags kultur og historie
- bevarelse og beskyttelse af den kulturarv der er af europæisk betydning
- ikke-kommercielle udvekslinger
- kunstneriske og litterære frembringel-

Lige så snart kultur bliver defineret som en vare, så står EU's konkurrenceregler og forbud mod statsstøtte over nationale interesser.

kulturpolitik.

ser, herunder i den audiovisuelle sektor.

Aktørerne

Medlemslandenes kulturministre mødes regelmæssigt og vedtager opfordringer til tættere samarbejde og fælles kulturinitiativer.

EU-Parlamentet kommer med udtalelser og er med til at godkende handlingsprogrammer. Desuden skal man godkende budgettet, herunder støtte til kulturprogrammer. Parlamentets kulturudvalg dækker også ungdom, medier, uddannelse og sport.

Kommissionens kulturkommissær er Ján Figel fra Slovakiet, og hans embedsapparat kommer løbende med oplæg og forslag til medlemslandene.

I maj 2007 kom Kommissionen med sin første egentlige kulturpolitiske erklæring "En europæisk kulturdagsorden i en stadig mere globaliseret verden". Den beskriver forskellige måder hvorpå EU fremover skal støtte kulturen.

Prioriteringerne

Det kulturpolitiske samarbejde i EU fungerer efter den "åbne koordinationsmetode" – det vil sige at embedsfolk fra EU's medlemslande mødes i forskellige arbejdsgrupper for at koordinere og samordne kulturpolitiske tiltag.

I perioden 2008-2010 har man besluttet at prioritere disse fem områder:

- forbedring af betingelserne for kulturarbejdederes mobilitet
- fremme af adgangen til kultur, navnlig ved styrkelse af kulturarven, flersprogethed, digitalisering, kulturturisme, synergi med uddannelse, navnlig kunstuddannelser og større mobilitet for samlere
- udvikling af data, statistikker og metoder i kultursektoren
- maksimering af kulturindustriens og den kreative industris potentiale
- fremme og gennemførelse af UNESCO's konvention om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed.

Traktaterne

Indtil 1993 var EU's kulturpolitik båret af et ønske om at konstruere en overnational europæisk enhedskultur.

Med Maastricht-traktaten (1993) fik EU for første gang en selvstændig kulturparagraf. Kultur blev et officielt anerkendt område, og retorikken blev ændret til at understrege betydningen af kulturel mangfoldighed.

Amsterdam-traktaten i 1998 indeholdt en protokol om retten til at finansiere public service – dog med den klassiske gummi-tilføjelse: »...for så vidt (...) denne finansiering ikke ændrer handels- og konkurrencevilkårene i Fællesskabet i et omfang, der strider mod de fælles interesser.«

Hvis Lissabon-traktaten træder i kraft, mister medlemslandene deres vetoret på kulturområdet. Her vil så gælde den almindelige lovgivningsprocedure. Det gælder dog fortsat at man kun kan vedtage henstillinger og ikke love som harmoniserer kulturpolitikken. ♦

Statsstøtte til kulturen

EU-traktatens artikel 87 slår fast at det ikke er tilladt at forvride den frie konkurrence med statsstøtte, men indeholder en række undtagelser, blandt andet på kulturområdet.

Forenelig med fællesmarkedet er, ifølge teksten, »støtte til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven, når den ikke ændrer samhandels- og konkurrencevilkårene i Fællesskabet i et omfang, der strider mod de fælles interesser.«

Hvornår støtten har et omfang som strider mod de fælles interesser

– det er kernen i mange konflikter omkring EU's kulturpolitik.

Den uendelige historie om TV2

Retssager i årevis.

En station på fallittens rand. Trusler fra EU. De fleste er for længst stået af den langtrukne og indviklede saga om den danske tv-station TV2. NOTAT forsøger her at rede trådene ud.

EN SAG FOR EU. Kulturpolitik er ikke en sag for EU. Men det er statsstøtte – og har faktisk været det siden fællesmarkedet blev født i 1957. Det tænkte den danske stat dog ikke lige på, da man i foråret 1986 startede en ny dansk tv-station, TV2.

Stationen var nemlig en offentligt ejet tv-station, og selv om TV2 ikke hidtil har modtaget licenspenge, er det offentlige ejerskab at betragte som en statsstøtte. Derfor skulle Danmark have anmeldt denne statsstøtte til EU-Kommissionen. Når man ikke gjorde det, er støtten ulovlig ifølge EU-reglerne. Støtten skal derfor stoppes og dens virkninger ophæves med tilbagevirkende kraft.

Med dette nu 23 år gamle roderi starter en saga om TV2, som langt fra er nået til sidste punkt i fortællingen. Foreløbig sidste afsnit blev fortalt sidste efterår, den

»Sagen om ulovlig statsstøtte til TV2 er langt fra afsluttet, men blot udskudt,« påpeger medieforsker Frands Mortensen.

23. oktober 2008. Her afgjorde EU-Domstolen at TV2 alligevel ikke skulle betale hele 682 millioner + renter, i alt 1,07 milliarder kroner, tilbage til statskassen for ulovlig statsstøtte. Det havde EU-Kommissionen ellers bestemt i 2004.

Tikkende bombe

Kommissionens krav blev underkendt af Domstolen. Ikke fordi den var uenig, men blot fordi dommerne mente at Kommissionen ikke havde gjort sit arbejde godt nok. Og det er en vigtig pointe, mener professor i medievidenskab ved Århus Universitet Frands Mortensen:

»Kommissionen er sendt tilbage for at undersøge tingene bedre, og dermed er sagen om ulovlig statsstøtte til TV2 langt fra afsluttet, men blot udskudt,« siger han.

Det vil altså sige: Hvis Kommissionen efter fornyede og grundige undersøgelser ender med at fastholde sit krav om tilbagebetaling, så lyder den tikkende bombe under TV2 på et krav om tilbagebetaling af til den tid over 1 milliard kroner.

En anden lignende sag om Portugals public service tv startede i 1993 og er foreløbig ikke afsluttet i dag 16 år efter.

Privatisering med lange udsigter

Den langvarige konflikt har selvsagt betydning for TV2 og stationens medarbejdere. Det kan være svært at lede en virksomhed hvor man ikke rigtig ved om man skylder en milliard eller man ikke gør.

Derudover har det betydning for regeringen og flertallet bag den at man gang på gang har været nødt til at udskyde den privatisering af TV2 som man egentlig ønsker. For hvem gider at købe en virksomhed der pludselig risikerer at få en enorm gæld?

En ny ejer ville nemlig overtage de verserende retssager – hvor der stadig ikke er nogen garanti for at den samlede støtte skal betales tilbage. Med renter og renters rente kan det løbe op over 5 milliarder inden retssagerne er overstået...

Hele 6 retssager

TV2-sagen startede i år 2000, hvor den daværende kommercielle kanal TV Danmark klagede til EU over at TV2 fik statsstøtte, og at TV2 kan bruge denne statsstøtte til at sænke sine reklamepriser, hvilket gjorde det umuligt for de kommercielle stationer at konkurrere.

De mange retssager om statsstøtten til TV2 har udskudt den privatisering som regeringen ønsker. For hvem gider at købe en virksomhed der pludselig risikerer at få en enorm gæld?

EU-Kommissionen gav TV Danmark ret i 2004.

Men de to store reklamebaserede tv-giganter, Viasat (bl.a. TV3) og SBS (bl.a. Kanal 5), mente at beløbet var for lille, og lagde sag an ved EU-domstolen for at få hævet beløbet.

TV2 og den danske stat mente det modsatte, og lagde sag an mod EU-Kommissionen for at få annulleret dens afgørelse. Det var den sag ud af de 4 første retssager som fik sin dom i oktober 2008.

Efter Kommissionens afgørelse besluttede et flertal i Folketinget at TV2 skulle tilbagebetale som Kommissionen krævede. Men samtidig besluttede man at 'rekapitalisere' TV2 med et nyt støttebeløb af samme omfang, som det der skal tilbagebetales.

Det ville SBS og Viasat ikke finde sig i og har nu også anlagt sag mod rekapitaliseringen af TV2.

På den måde er man nu nået op på 6 retssager – 4 om den første tilbagebetaling – og 2 om rekapitaliseringen.

Når så sagen om ulovlig statsstøtte engang er afsluttet, kan man tage hul på de nye retssager om rekapitaliseringen. En afklaring er dermed som minimum 3-4 år ude i fremtiden. ♦

Hvem får lov at sende sport?

En foreløbig sidegevinst af TV2-sagen er at medlemslandene har fået styrket deres ret til selv at bestemme over public service-begrebet, mener medieprofessor.

OFFENTLIGHEDENS INTERESSE. Den 50 sider lange dom om TV2 fra oktober 2008 indeholder også mange kulturpolitiske overvejelser over hvad der egentlig hører ind under begrebet 'public service' – et engelsk ord som på dansk vel nærmest må oversættes til programvirksomhed i offentlighedens tjeneste eller interesse.

Og hvad er så egentlig det?

Skal det tolkes snævert som om det kun handler om en slags OBS-udsendelser hvor borgerne får statslig information. Eller skal det tolkes bredt sådan at det også er i offentlighedens tjeneste at forbrugerne kan se programmer om sport, boliger og alt muligt andet?

Kommercielle reklame-afhængige tv-stationer er interesserede i den snævre tolkning, for derved at overlade mest muligt til det kommercielle marked, helst så snævert så en public service station i billedlig forstand bare har at holde sig til de kedelige OBS-udsendelser. Den interesse-modsætning om public service betyder at EU-Domstolen ikke kan afgøre sagerne om statsstøtte uden at forholde sig til public service-begrebet.

Kommission fik rap over fingrene

Den dårlige nyhed, vil mange mene, er således at det på tv-radio-området for længst reelt er blevet EU som bestemmer rammerne for public service, i kraft af markedsreglerne om statsstøtte. Den gode nyhed er at EU-Domstolen i TV2-dommen for første gang kommer ud af busken og forholder sig til at begrebet må spænde ret vidt.

Faktisk må medlemslandene selv bestemme hvordan public service skal forstås, mener professor i medievidenskab Frands Mortensen. Der skal blot være tale om at et medie er pålagt nogle betingelser som kommercielle medier ikke er pålagt.

Med andre ord; hvis f.eks. TV2 er pålagt at *hele* befolkningen skal kunne se kanalen og at der skal være et *alsidigt og mangfoldigt* programudbud, ja så er det en public service-forpligtelse. I modsætning hertil kan en kommerciel tv-station nøjes med at sende fodboldkampe hvis det tilfældigvis er det som giver flest reklameindtægter.

»TV2-dommen er positiv for public service. Det er blevet mere tydeligt at det er medlemsstaterne som alene er ansvarlige. Kommissionen, som jo har ment sig berettiget til at blande sig, har fået et rap over fingrene og besked om at holde sig væk,« siger Frands Mortensen. ♦

Skal public service-stationer have lov at tjene penge på seernes sms-afstemninger? Det er et af konfliktpunkterne om nye regler for statsstøtte. Her den russiske vinder af det europæiske melodigrandprix 2008.

Magt

I kulisserne raser kampen om fremtidens radio-tv-marked, om hvem der må indføre nye teknologier i et voksende milliardmarked, og om hvem der egentlig skal bestemme udviklingen. Kommissionens har nye statsstøttere regler på vej, med mere hensyn til private reklamekanaler. Regeringerne og de offentlige public service stationer stritter imod.

Kamp om tv-markedet

STATSSTØTTE. Noget af det mest væsentlige kulturpolitik i EU kommer slet ikke fra kultur-kommissæren eller fra de forskellige kultur-programmer. I stedet hører det under konkurrence-politik og den ansvarlige konkurrence-kommissær, hollænderen Neelie Kroes.

Ind imellem at tage sig af konkurrencesituationen omkring byggesager, egnsudviklingsstøtte og bankstøttepakke, afgør hun og hendes stab også sager om statsstøtte til tv-stationer. Herunder sagerne om danske TV2.

Dermed har Kommissionens konkurrence-direktorat også en afgørende nøgle til hvordan tv-markedet skal udvikle sig i de kommende år.

Kommissionen er ikke i tvivl. Det handler om konkurrence, eller med andre ord om at skabe et frit og effektivt fungerende marked – og så er det underordnet om det handler om virksomhedsfusioner eller om finansiering af tv-programmer.

Nye regler om statsstøtte

Kommissionen var heller ikke i tvivl i sagen om danske TV2. Den gav de kommercielle tv-stationer ret i at TV2 fik ulovlig statsstøtte, en holdning som Kommissionen foreløbig er blevet bedt om at dokumentere bedre (se artikel om TV2-dommen foregående side).

Kampen om statsstøtten er ikke forbi – hverken for TV2 eller den samlede situation på radio-tv markedet. Nu føres kampen om en revision af statsstøtte-reglerne i forhold til nye og smarte teknologier, kommende såvel som dem der ikke fandtes for 8 år siden, da Kommissionen udførte reglerne om statsstøtte til public service stationer.

Må for eksempel en statsstøttet public service station som DR have lov at indføre betalingsabonnementer på nogle af DR's tjenesteydelser? Og kan man både modtage statsstøtte og have overskud som en privat virksomhed?

SBS TV, der i Danmark startede tv-kanalen TV Danmark og nu sender bl.a. Kanal 4, Kanal 5 og 6'eren, har været drivkraft i retssagen om ulovlig statsstøtte til TV2. Ifølge SBS TV's svar til Kommissionen bør offentlige radio-tv-udbydere slet ikke have lov at indføre betalingsydelse, og ikke have lov til at lave overskud på deres virksomhed. I det hele taget skal de offentlige stationer begrænses til alt hvad der ikke er penge i. SBS TV er derfor godt tilfreds med udkastet til nye regler og ser i Kommissionen en neutral opmand i sagerne om public service.

De offentlige stationer derimod, samt de fleste regeringer anført af den hollandske, raser over Kommissionen.

Kommissionen skal ikke blande sig

EBU, de europæiske offentlige stationers fælles organisation hudfletter i et omfattende og detaljeret hørings svar, Kommissionens udkast til nye regler (se boks), og repræsenterer dermed også både den danske regering og Danmarks Radios synspunkter:

»Vi mener at Kommissionens første udkast griber for meget ind i medlemsstaternes kompetence. Kommissionen skal begrænse sig til at vurdere om der er

fortsættes næste side...

Klagepunkterne

European Broadcasting Union, EBU, er de offentlige radio-tv-stationers europæiske interesseorganisation. Et omfattende svar på Kommissionens nye forslag til statsstøtteregler, dækker også holdningen hos DR og den danske regering. EBU påpeger bl.a.:

- Nye teknologier skal komme bredt ud til gavn og interesse for befolkningen, ikke mindst de unge, og ikke kun forbeholdes dem der kan betale. Det skal public service virksomheder være i stand til at sikre.
- Der skal slet ikke indføres nogen skelnen mellem 'gamle' medier og 'nye' medier i statsstøttereglerne.
- »Offentlig radio- og tv-virksomhed i medlemsstaterne hænger direkte sammen med de demokratiske, sociale og kulturelle behov i de enkelte samfund og med nødvendigheden af at bevare mediepluralisme...«, som der står i Amsterdam-traktaten. Dette bliver opfyldt af helheden af programmer, og bør ikke splittes op i enkeltdele.
- Kommissionen bør tage nærhedsprincippet i brug og undlade at komme med fælles europæiske regler om definitionen, organiseringen og virkemåden af offentlig radio-tv-spredning.
- Kommissionen har ikke noget retsgrundlag i EU-traktaten til at indføre en enkelt model for public service omfattende alle medlemslande.
- Nye tiltag hos de offentlige radio-tv-virksomheder skal ikke først kunne sættes i gang efter at Kommissionen har foretaget en undersøgelse af markedspåvirkningen.
- Kommissionen skal ikke bruge statsstøtteregler til at indføre bestemte krav til erhvervelse af programrettigheder.
- Kommissionen skal respektere stationernes finansielle uafhængighed når den udformer regler om overskudsgrad.
- Enhver ny forpligtelse må ikke angribe den redaktionelle uafhængighed.

åbenlyse fejltagelser i definitionen af public service, og hvorvidt den statslige finansiering fordrejer konkurrencesituationen og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne,« siger direktør i DR Juridisk og Politisk Sekretariat, Maria Rørbye Rønn.

»Vi har kritiseret at finansieringsmåden skal indblandes i definitionen, og henvist til TV2-dommen, hvor EU-Domstolen har slået fast at public service alene skal defineres i forhold til almindelig interesse og ikke må blandes sammen med spørgsmål om finansiering.«

»Vi mener heller ikke at Kommissionen har kompetence til at indføre den såkaldte markedsvurdering. Altså en forpligtelse til at medlemsstaterne før nye tiltag først skal vurdere om den nye service har negativ effekt på markedet, herunder bl.a. effekten i forhold til kommercielle tilbud. Det ville reelt betyde at de kommercielle i sidste ende bestemmer hvad DR kan komme til at udbyde,« siger direktør Maria Rørbye Rønn, DR Juridisk og Politisk Sekretariat.

Stor statsstøtte

EU-landene støtter tv- og radiostationer

Amsterdam-traktaten om public service

»Traktaten griber ikke ind i medlemsstaternes beføjelse til at finansiere public service radio- og tv-virksomhed, for så vidt denne finansiering ikke ændrer handels- og konkurrencevilkårene i Fællesskabet i et omfang, der strider mod de fælles interesser, idet der tages hensyn til opfyldelsen af disse public service-opgaver.«

med 164 milliarder kroner årligt. Det gør sektoren til den tredje mest støttede sektor i Europa. Kun overgået af landbrugssektoren og transportsektoren. Al kulturstøtte er statsstøtte i EU-forstand, fordi det kan påvirke samhandelen mellem medlemslandene.

Indførelsen af det indre marked førte derfor i 1990'erne til et behov for at anerkende at netop public service ikke kan betragtes på samme vis som andre konkurrencesager. Det førte til en særlig protokol om public service i Amsterdam-traktaten i 1998 (se boks) og i 2001 en opfølgende 'meddelelse' fra Kommissionen om stats-

støtte til audiovisuelle tjenesteydelser (radio-tv). Denne meddelelse har siden været grundlaget for konkurrence-kommissærens afgørelse i mere end 20 sager om statsstøtte á la sagen om danske TV2.

De reklamebaserede tv-radio udbydere mener at den gamle meddelelse har betydet unfair konkurrence fra de statsstøttede radio-tv-stationer.

Vrede svar væltede ind

I foråret 2008 udskrev Kommissionen en første høringsrunde med spørgsmålet: Er der brug for nye regler? Hvis ja, hvilke ændringer?

Svaret var »nej, kun mindre justeringer« fra de fleste regeringer, samt public service stationerne og deres europæiske organisation EBU. Fra de kommercielle kanaler var svaret »ja«.

Herefter konkluderede Kommissionen et »ja« og skrev hen over sommeren 2008 et udkast til nye statsstøtteregler for radio-tv, og en ny høringsrunde sluttede tidligt i januar 2009.

Det væltede ind med vrede hørings-svar fra regeringer og offentlige stationer.

Kommissionens reaktion på de mange reaktioner har været at den nu har skrevet et nyt udkast til meddelelse om radio-tv-spredning. Det blev sendt til høring i april 2009 med frist 6 uger senere, efter dette blads deadline.

Uanset hvad den runde ender med, vil kampen om tv-markedet stå på i årevis. Kamppladsen er i korridorerne i EU-Kommissionen, og i næste ombæring EU-Domstolen, som den årelange danske sag om TV2 viser. ♦

Den hollandske konkurrence-kommissær Neelie Kroes holder et vågent øje med at medlemslandene ikke skævrider EU's fri konkurrence med statsstøtte. Det gælder ikke kun bankpakker og byggeprojekter, men også støtte til tv-stationer.

Ingen andre lande håndhæver omstridt EU-direktiv på samme måde som de danske myndigheder.

Danske domstole bruger EU-lov til at lukke piratside

Kun Danmark fortolker reglerne om netformidling så stramt, siger adjunkt Clement Petersen, adjunkt ved Center for Virksomhedsansvar ved Københavns Universitet.

BLOKERING. Skriv www.thepiratebay.org i browserens søgefelt og tryk på Enter-tasten. Resultatet bliver ikke et besøg på den svenske hjemmeside med links til at downloade musikfiler og film uden at betale for det.

På skærmen dukker der i stedet en kendelse op fra Københavns fogedret og diverse domstolsafgørelser; i hvert fald hvis man er kunde hos TDC, eller Telenor-selskaberne Tele2, Cybercity og Sonofon.

I Danmark kan det være strafbart at være formidler på nettet – selv om andre har hovedansvaret for det man formidler – i det her tilfælde film og musik som kan hentes uden betaling.

Danmark har indført censur på internettet.

Ansvarlig for kunderne

»Det er en meget speciel tilstand. Så vidt jeg ved fra egne sammenligninger med nabolandene, og fra et studie støttet af EU-Kommissionen, så er der ingen andre EU-lande der har valgt at stadfæste reglerne på den måde,« siger Clement Petersen, adjunkt ved Center for Virksomhedsansvar ved Københavns Universitet.

Den specielle danske fortolkning går tilbage til *Infosoc-direktivet* fra 2001 kaldet (direktiv om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet).

Danske domstole har tolket direktivet sådan at udbydere af abonnement på internettet selv laver ulovlige kopier (midlertidig eksemplar fremstilling) ved at stille sine forbindelser til rådighed. Udbyderne krænker ophavsretten når der flyder datastrømme af ubetalt film og musik gennem deres net til abonnenterne.

fortsættes næste side...

*Sådan ser det ud når man taster
www.thepiratebay.org – i Danmark!
På skærmen dukker der en kendelse op fra
Københavns fogedret om at spærre adgangen.*

På den måde bliver udbyderne medansvarlige for hvad deres kunder foretager sig.

Dansk fortolkning

Den kopiering som sker i løbet af få sekunder, skulle ellers ikke være omfattet af direktivet fra 2001. Der findes en udtrykkelig undtagelse for »flygtige eller tilfældige reproduktionshandlinger« som »muliggør en mellemmands transmission i et netværk.«

Det var ikke hensigten at direktivet skulle begrænse brugen af internet. Det påpeger blandt andre den danske Piratgruppe som opfordrer til fildeling på nettet.

Advokat Peter Schønning, partner i advokatfirmaet Johan Schlüter, repræsenterer de musik- og filmselskaber som har fået blokeret den direkte danske adgang til The Pirate Bay. Som tidligere ansat i Kulturministeriet er han godt kendt med de forskellige fortolkninger af EU-reglerne.

Han siger at udbyderne som udgangspunkt ikke har et ansvar for hvad deres kunder gør:

»Vi skal ikke have et kontrolsamfund, det ligger i EU's e-handelsdirektiv. Men når man alligevel skal forsøge at stoppe ulovlig kopiering, så er udbyderne det

nærmeste sted hvor rettighedsindehaverne kan nedlægge forbud. EU-reglerne siger at det skal være muligt at nedlægge forbud, men ikke noget om hvordan.«

»Fremgår implicit«

Den danske netblokering er derfor helt i overensstemmelse med EU-retten, mener Peter Schønning:

»Ifølge dansk ophavsret er det en forudsætning for formidling at det man formidler, skal være lovligt fremstillet. Det står ikke direkte i direktivet, men det fremgår implicit. EU-Kommissionen har flere gange bekræftet at den fortolkning er korrekt,« siger han.

Direktivet som skal sikre en uhindret trafik på nettet, kan altså bruges til det modsatte, hvis det man ønsker at blokere, i sig selv er fremstillet ulovligt – her piratkopierede film og musikstykker.

Den fortolkning af EU-reglerne er blevet afvist af de svenske myndigheder, fremhæver den danske Piratgruppe.

Og Peter Schønning er også klar over at den danske fortolkning ikke er den eneste der findes.

»Ethvert spørgsmål om fortolkning af et direktiv vil kunne bringes til EF-domstolen, hvis man ønsker det,« siger han.

Forkert argument

Den foreløbig endelige afgørelse om retten til at blokere netsider blev truffet af Østre Landsret i november 2008.

Den afgørelse forsøger netudbyderne at få prøvet i Højesteret.

Det er der flere gode grunde til, mener Clement Petersen på Københavns Universitet.

Den danske netblokering er helt i overensstemmelse med EU-retten, mener advokat Peter Schønning.

En grund er at kendelsen fra november 2008 går tilbage til tidligere domme fra 2006 om blokering af russiske netsider hvorfra man direkte kunne downloade musikfiler.

Men The Pirate Bay fungerer på en anden måde. Den svenske side formidler adgang til mange forskellige steder, hvorfra de ønskede filer hentes i småstumper (BitTorrent) og først samles i brugerens computer.

Man kan sige at det danske forbud er baseret på en afgørelse fra 2006 som er blevet overhalet af den teknologiske udvikling. I dag sker der ingen kopiering undervejs. Filerne bliver først sat sammen i brugerens computer. Clement Petersen mener derfor at der må findes en anden begrundelse, end »midlertidig eksemplar fremstilling« hvis den danske netblokering af The Pirate Bay skal kunne opretholdes.

Men heller ikke det bliver helt nemt.

Google og DONG Energy?

»Medvirken til ulovlig kopiering er et holdbart juridisk begreb, men så bliver det vanskeligt at trække grænserne. Hvad med en videosite som YouTube? Hvad med et søgeværktøj som Google? Eller hvad med el-selskabet som leverer strøm til netværket og til computerne? De medvirker også til den ulovlige kopiering,« siger Clement Petersen.

Advokat Peter Schønning er stort set tilfreds med de retslige tilstande, men vil gerne have en præcisering af hvem som skal stilles til ansvar når der er mange brugere af den samme opkobling til nettet:

»Der sker stadigvæk en masse piratkopiering. Vi har et problem med nogle landsretsafgørelser som gør det vanskeligt at afgøre hvem som reelt har brugt opkoblingen i en ejendom, eller i et trådløst netværk, for eksempel på en café. En mulighed ville være at få lavet netabonnementer hvor der som udgangspunkt altid findes en person som kan stilles til ansvar, hvis forbindelsen bliver brugt til ulovlig kopiering,« siger han. ♦

Fængsel til svenske pirater

De fire personer bag fildelingstjenesten Pirate Bay blev den 17. april 2009 idømt hver et års fængsel samt en samlet erstatning på over 30 millioner svenske kroner.

Dommen lagde vægt på at de anklagede på kommerciel vis og i organiseret form har offentliggjort andres ophavsretsligt beskyttede materiale.

– Bare rolig, der vil ikke ske noget med The Pirate Bay, os personligt eller fildelingen. Det her er bare teater for medierne, skrev en af de dømte, Peter Sunde, på det sociale netværk Twitter, umiddelbart inden dommen blev kendt.

Dommen vil blive anket til en højere retsinstans og kan dermed trække ud i flere år endnu.

Med den aktuelle svenske retssag mod Pirate Bay får den efterhånden fortærskede debat om fildeling endnu en tur i centrifugen. Men har den ulovlige fildeling væsentlig betydning for flertallet af kunstnerne? Ja, og kunstnerne har ikke været langt nok fremme i skoene, mener kunstnerrepræsentant. Nej, eksemplarsalg af cd'er er ikke nødvendig for kunstnerne, mener it-skribent og debattør.

Giv os i dag vort daglige digitale brød

FOR OG IMOD. Det er hverken ørken- eller bandekrig, vi taler om. Men fronterne er trukket skarpt op, og skyttegravene har ikke flyttet sig meget, siden Napster som en ny og skræmmende krigsmaskine væltede ind på slagmarken for ti år siden.

På den ene front har vi en udefineret skare af fildelere og pirater, der mener at have både folkestemning, teknologi og fremtid på deres side. På den anden front en musikindustri flankeret af advokater, branchefolk og organisationsrepræsentanter, der uomtvisteligt har loven på deres side.

Lige nu kører en retssag i Sverige mod fildelingstjenesten Pirate Bay. Endnu er der ikke fældet dom, men det har – heller ikke i Danmark – skortet på nyhedshistorier, debatindlæg og blogskriverier i medier og på diverse webfora.

Stort set hele vejen rundt kører debat og nyhedsdækning på den velkendte David mod Goliat-præmis. Altså med de frihedskæmpende fildelere som David og den store musikindustri som Goliat. Men det er tankevækkende, at kunstnerne selv – de er dog hovedpersonerne og frembringer den musik, det hele handler om – ikke kæfter synderligt meget op. For er det i virkeligheden ikke den hårdtarbejdende og som regel ret fattige kunstner, der er den virkelige David?

Bekvemmelighedsflag

Det kan der være noget om, mener Jens Lysdal, musiker, komponist og næstformand i DJBFA, sangskriver- og komponisternes organisation. Han er gået ind i kampen som debattør og køber ikke piraternes præmis.

»Billedet passer ikke. Det er for letkøbt at sige: Vi fører en kamp mod de multina-

Det skal være kunstneren selv, der skal bestemme, om musikken skal foræres væk, mener Jens Lysdal, næstformand i sangskriver- og komponisternes organisation.

tionale. Ja, men vi andre udgiver altså på samme medie og på samme måde, og vi ligger altså også i jeres fildelings-tjenester, og vi mister også penge. I bliver nødt til at indse, at jeres kamp mod Goliat rammer en masse selvstændige kunstnere, som prøver at skabe et værdifuldt kunstnerisk udtryk og forsøger at leve af det.»

»De sejler med bekvemlighedsflag. Det er bekvemligt at fokusere på de store, der blot er interesseret i mammon og mainstream. Men de store udgør kun en procentdel af de kunstnere, fildelerne skader,« siger Jens Lysdal.

Men har fortællerne for fildeling ikke en

pointe i, at man ved for-gedforbud og lukning for adgang til eksempelvis Pirate Bay begrænser individets frihed og ret til at dele information med andre?

»Nej, for der er tale om en begrænsning i forhold til, at de kan få musikken gratis. Musikken er jo tilgængelig en masse andre steder. Jeg kan ikke se det som andet end et

forbrugerisk krav om, at man ikke vil betale for musikken.«

Nettet giver ifølge Jens Lysdal netop masser af mulighed for at få gratis musik. For eksempel på kunstnersites på MySpace og lignende. Men det skal være kunstneren selv, der skal bestemme, om musikken skal foræres væk.

»Der er forskel på, om jeg selv deler smagsprøver ud henne ved købmanden, eller om der kommer nogen og rydder hele lageret. Som kunstner vil jeg selv bestemme, om jeg vil fildeles,« siger han.

For Jens Lysdal handler det nok så meget om at sikre, at kunstnere, der ikke arbejder på den kommercielle midterbane, kan overleve. Han mener, at fildelingen og accepten af fildelingen er med til at ødelægge indtægtsmulighederne for de nyskabende, forskende kunstnere, som bliver ved i mange år, og som skaber kunstnerisk værdi ud over en døgnflue-værdi. For selv et beskedent udkomme fra salg af udgivet musik har stor betydning i et lille budget.

Han mener, at der skal mere oplysning til for eksempel over for de helt unge.

»Kunstnerne har ikke været langt nok fremme i skoene. Vi skal være mere tydelige og mere synlige. Jeg tror godt, man kan ændre folks vaner og få dem, der godt kan se problemstillingen, til at lægge en skærv,« siger Jens Lysdal.

Skrot skivesalg

Glem alt om at tjene penge på at sælge plader. Tør øjnene, alle I gamle mænd, der sidder og hulker.

Steven Snedker, webdesigner, it-skribent, kommentator samt selv musiker, har gennem årene deltaget ivrigt i debatten

om fildeling. Han er lodret uenig med Jens Lysdal.

»Hvis der er nogle, der tror, de skal leve af skivesalg, er de lige så optimistiske som folk, der tror, de skal leve af at bringe ting ud med hestevogn,« siger Steven Snedker.

Han mener, at David-Goliat-billedet er ægte nok. Det er forbrugerne, der er David, og en hær af brancheadvokater og lobbyister, der er Goliat.

»De musikere og forfattere, der lever af eksemplarsalg, har et problem. Det er ikke nødvendigt for samfundet, at man bliver belønnet for eksemplarsalg. Det er heller ikke nødvendigt for kunstnerne. Måske er der folk, der ikke kan leve af at være kunstnere. Men det er ikke noget tab for samfundet. Det kan derimod være et personligt tab,« mener Steven Snedker, der peger på livekoncerter, KODA, TDC's Play, Copydan og bibliotekspenge som måder at tjene penge på.

»Gamle etablerede kunstnere kan tude over det manglende eksemplarsalg. Men nye unge kunstnere downloader selv i tonsvis. De ved godt, at de spiller deres musik, og så kommer anerkendelsen og pengene nogenlunde lineært efterhånden.«

Er ønskesituationen efter din mening en fuldstændig frihed til at udveksle filer med hinanden?

»Ja, tænk på vejnettet og telefonnettet. Det er vigtigt med fri bevægelighed. Men der er flere ønskescenarier. Det fungerer fint, at KODA opkræver penge for brug af musik. Jeg kan også godt lide TDC's Play, hvor de, der har lavet musikken, får penge for det. Eller Amazon, der sælger filer brugervenligt. Og så er der fildelingen. Det er faktisk også et ok scenarium. Det er

ikke så sindssygt skadeligt. Jeg kan ikke komme i tanker om nogen kunstnere, der har lidt ufatteligt under det,« mener Steven Snedker.

Essensen af debatten

Når man taler med folk på hver sin side af debatten om fildeling, bliver man indimellem i tvivl om, hvorvidt det er de samme ord og begreber, der bliver jongleret med hen over skyttegravene. Med god grund. For der bliver nemlig ikke altid talt det samme sprog.

Når Jens Lysdal siger:

»Når resten af verden er voldsomt optaget af ejendomsretten, er det mærkeligt, at vi kunstnere som den eneste gruppe skal acceptere, at folk kommer og rydder lageret.«

Så siger Steven Snedker:

»Han siger i virkeligheden, at monopollovgivningen ikke fungerer godt nok. Øh?

»Retten til at kopiere. Ejendomsretten har man over fysiske ting. Når du køber en cd, tilhører den dig. Hvis jeg bryder ind i dit hus og stjæler den, så har jeg begået tyveri. Men tager du en kopi, lægger den over på en mp3-afspiller og tager den med over til mig, så siger ophavsretsloven, det må du ikke. For rettighedshaverne har monopol på eksemplarfremstilling. Ophavsretten er en indskrænkning i borgernes ejendomsret,« siger Steven Snedker, der mener, at det er ophavsretslovens ord om forbud mod at kopiere, den er gal med.

Hvad skal kunstnerne så leve af?

En ting er spidsfindige udlægninger af ophavsretsloven, noget andet er det helt konkrete spørgsmål: Hvordan de professionelle fuldtidskunstnere, der så at sige sælger hele butikken, skal få brød på bordet.

Først kom ordet, som bekendt, og øvelsen »spread the word« er unægteligt blevet nemmere med nettet og de nye digitale platforme.

Mikael Højris, konsulent i Dansk Musikers Forbund, har netop udgivet fagbogen *Den Nye Musikbranche*, der henvender sig til musikere og sangskrivere, som vil have gode råd om vejen fremad i karrieren. Mikael Højris har i 2002 udgivet en lignende 'grønspættebog', men netop den digitale udvikling har gjort det nødvendigt at beskrive den nye musikbranchevirkelighed.

»Ophavsretten er en indskrænkning i borgernes ejendomsret,« siger Steven Snedker, webdesigner og it-debattør.

»Samlet set er det blevet lettere at få adgang til at forsøge at skabe sig et professionelt kunstnerisk virke. Chancen for at få en drøm opfyldt er blevet lettere. Men det er ikke blevet lettere at få skabt en reel karriere. Det kræver et stort publikum, og det kræver, at kunstneren selv vil gøre en stor indsats. Der er ingen, der gør det for dem,« siger Mikael Højris.

Han oplever, at dagens kunstnere er meget bevidste om at spejde efter de steder, hvor indtægtsmulighederne ligger. Projekter, film, pc-spil, ringetoner og så videre.

Når det kommer til debatten om fildeling, slår Mikael Højris fast, at det naturligvis ikke er i orden. Det er ulovligt, og alle bør stå last og brast imod ulovlig fildeling og piratvirksomhed.

»Det er indlysende, at man skal slå ned på piratkopiering, for lov skal holdes, og det er ikke lovligt at stjæle en cd,« siger han.

Men det er jo ikke forbudt at reflektere over den virkelighed, mange kunstnere står i.

»Piratkopiering er et stort problem for den popmusikindustri, hvor der er relativt få produkter, der skal sælges i rigtig mange eksemplarer. Men det er ikke et stort problem for den nye upcoming kunstner eller for eksempel inden for dansk folkemusik. Hvis man er en ukendt kunstner, er det lige før, man skal være stolt af, at nogle vil stjæle ens musik. For så er det noget, nogen vil have,« siger Mikael Højris. ♦

Artiklen har været bragt marts 2009 i nyhedsbrevet SAKO Nyheder udgivet af sangskriver- og komponistorganisationen DJBFA, www.djbfa.dk

Det svenske Piratparti har vundet stor sympati især blandt unge og stiller op til EU-Parlamentetsvalget i juni 2009.

Kontrol-Danmark mod Friheds-Sverige.

Kulturkløft i piratkrigen

Forsvar af ophavsretten bliver brugt til kontrol af internettet. Og omvendt: Forsvar af nettet bliver brugt til angreb på ophavsretten. Danske pirater kopierer svenskernes krav og politiske program.

FILFORVIRRING. Fildeling er et nogenlunde neutralt ord for det som også kan kaldes ubetalt downloading af film, musik, lydbøger, spil, og computerprogrammer.

Det kan også kaldes for uautoriseret kopiering. Eller for plagiering. Eller for tyveri.

Argumenterne for og imod spænder lige så bredt.

I Sverige er fildeling forklaringen på en af verdens mest besøgte netsider for den slags aktiviteter – The Pirate Bay – og til en meget omtalt retssag mod mændene bag netsiden.

Der er også den svenske Antipiratbyrå som bekæmper fildelingen. Der er Piratbyrå som tager den i forsvar, og som seneste gren på stammen er Piratpartiet blevet dannet.

I Danmark hedder de modsvarende sammenslutninger Antipiratgruppen, Piratgruppen, og sågar Piratpartiet. Det danske parti har i øvrigt samme logo og program som det svenske; et eksempel på en politisk deling eller plagiering.

Det som har fået debatten til at rase langt heftigere i Sverige end i Danmark er sammenblandingen af argumenter fra begge sider.

Mere skade end gavn

For producenter og distributører som bekæmper pirateriet, handler det om at opretholde ophavsretten. Hvis det går ud over adgangen til internettet, så er det en pris man må betale. For piraterne er forsvaret af et frit internet hovedsagen. Hvis det går ud over ophavsretten, så er det bestemt noget man kan leve med.

Troels Møller, talsmand for den danske Piratgruppe, formulerer det således:

»Blokeringen af nettet er en uheldig udvikling og en meget aggressiv metode. Jeg mener man bør diskutere hele idéen med ophavsret. Min personlige holdning er at patenter, varemærker og lignende er mere skadelige end de gør gavn.«

I det svenske Piratparti har den diskussion ført til at partiet er modstandere af softwarepatenter, men også vil afvikle

patenter på lægemidler – noget som blev indført i Sverige så sent som 1978.

Denne ideologiske side af fildeling og netkontrol har medført nogle utraditionelle politiske alliancer.

Forbrødring blandt bloggere

Eva-Britt Svensson, medlem af det svenske Vänsterparti i EU-Parlamentet, blev i en undersøgelse topscorer blandt EU-politikere som arbejder mod begrænsninger af internettet.

Socialistiske og borgerlige svenske bloggere er i disse spørgsmål uset venlige med at linke til hinandens kommentarer og udspil.

Christian Engström, spidskandidat på Piratpartiets liste i EU-Parlamentsvalget i Sverige, vil ikke kalde sit parti for borgerligt, hellere ikke-socialistisk.

»Vänsterpartiet og Miljöpartiet (begge EU-modstandere - red) er dem der er kommet længst i vores spørgsmål. Der findes ikke rigtigt noget rigtigt liberalt borgerligt parti,« siger han.

Hvorvidt Piratpartiet har en chance for at vinde et EU-mandat er ganske uklart, men partiet eller personerne bag det har i hvert fald sat deres præg på den politiske debat.

Frihedskamp eller langsommelighed?

Når Sverige med kraftig forsinkelse den 1. april i år fik indført et fem år gammelt EU-direktiv mod piratkopiering, skete det under stor politisk tumult. Samtlige partiers ungdomsforbund, undtagen socialdemokraterne som ikke har taget stilling, var imod.

Forskellen mellem den danske og den svenske debat bliver i den danske piratlejr beskrevet på den måde at det er Sverige som svinger frihedens fane højest – stik modsat den danske forestilling om det svenske kontrolsamfund:

»Sverige har haft en mere liberal lovgivning, og så bliver der debat og protester når tilstandene bliver strammet,« siger Troels Møller, talsmand for Piratgruppen.

Peter Schønning, advokat for Anti-piratgruppen har en mere prosaisk udlægning af den dansk-svenske forskel:

»I Danmark var vi tidligt ude med at informere befolkningen og implementere EU-direktivet. Det som man nu diskuterer voldsomt i Sverige, har været helt uproblematisk her. I Sverige har man bare været længe om at tage tyren ved hornene.« ♦

EU-reglerne: Kontrolunion eller retsstat?

Konflikten mellem forsvaret af ophavsretten og adgangen til internettet er den seneste, men langt fra den eneste brudflade mellem forskellige interesser. Her er nogle af de vigtigste EU-initiativer om kontrol på nettet:

E-handelsdirektivet

Vedttaget 2000, dansk lov 2002.

Formål: Fremme handel og tjenesteydelser på nettet.

Tendens: Modvirker netkontrol, ikke kontroversielt.

Infosoc (direktiv om harmonisering af ophavsret på nettet)

Vedttaget 2001, dansk lov 2002.

Formål: Beskytte ophavsretten.

Tendens/problem: Bliver i Danmark brugt til at blokere adgang til siden The Pirate Bay ved at sidestille telekomudbydernes virksomhed på nettet med ulovlig kopiering ('midlertidig eksemplarfremstilling').

Ipred (Intellectual Property Rights Enforcement Directive – direktiv om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder)

Vedttaget 2004, dansk lov 2006.

Formål: Ophavsretsindehavere (forlag, filmselskaber, musikdistributører) kan ved hjælp af domstolen få adgang til navne på brugere bag en computers ip-adresse for derefter at retsforfølge mistænkelige fildelere.

Tendens/problem: Lille dansk debat, stor svensk opstandelse. Den svenske 'Ipred-lov' i kraft siden 1. april 2009, kritiseres som en privatiseret politilov, og en håndsrækning til plade- og filmselskaberne.

Logningsdirektivet (direktiv om lagring af kommunikationdata)

Vedttaget 2006, i Danmark allerede vedtaget i 2002 som en del af den første antiterrorpakke.

Formål: Registrering af oplysninger om alle telefonsamtaler, opkoblere, e-mails, sms'er og anden elektronisk kommunikation til brug for opklaring og forebyggelse af terrorhandlinger.

Tendens/problem: Muliggør total myndighedskontrol af hvem som har talt med hvem hvornår, og af trafikken på internettet, selv om registreringen kun skal omfatte oplysninger om forbindelserne, ikke om deres indhold.

Telekompakken (flere retsakter)

Indført første gang 1998, revideret i 2001 og 2002, nyt forslag fra kommissionen 2007 er under behandling nu.

Formål: Samordne tekniske standarder og krav og forstærke brugernes sikkerhed og retsstilling.

Tendens/problem: En del af pakken åbner op for et fransk forslag om at give teleoperatører lov til at lukke netadgangen for de kunder som ikke følger loven og for eksempel downloader musikfiler.

ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement – anti-piratkopieringsaftale)

Hemmeligt forslag til international handelsaftale hvor Kommissionen forhandler på vegne af de 27 EU-lande.

Formål: Fremme global beskyttelse af patenter, varemærker og ophavsret.

Tendens/problem: Bekymring for at toldere skal få ret til at gennemsnøge computere, mp3-afspillere og andet elektronisk udstyr ved grænsekontrol. Kommissionen benægter at det vil blive tilfældet, og understreger at forhandlingerne langt fra er nået til et resultat.

ONLINE-MUSIK. Alle lande har deres egen forvaltningsorganisation til at sikre kunstnere betaling for brug af deres værker. Herhjemme er det *Komponist-rettigheder i Danmark*, bedre kendt som KODA, der står for det. Når der eksempelvis spilles musik på en dansk netradio, betaler radiostationen et beløb til KODA der så viderefremidler betalingen til den eller de relevante kunstnere.

Den hidtidige praksis er dog under angreb. Ifølge Kommissionen skal området liberaliseres, for at øge konkurrenceevnen på området. Det vil gøre det lettere for de internationale selskaber, men mange musikere og komponister kæmper imod Kommissionens forslag med næb og klør. De frygter at det vil betyde at de nationale forvaltningsorganisationer ikke

længere kan forsvare og forvalte rettighedshavernes interesser. I stedet vil dette blive overladt til nogle få multinationale aktører på det frie marked. Dette vil – frygter man – føre til at fokus flyttes til de store hit-kunstnere, på bekostning af både 'niche-musik' og mindre sprogområder; som eksempelvis det danske.

Truet med store bøder

En af årsagerne til forslaget om at liberalisere forvaltnings-rettighederne går flere år tilbage. I 2000 og 2003 klagede radio og tv-stationerne RTL og Choice Music Europe til EU-Kommissionen over at det eksisterende system for opkrævning af penge for musikrettigheder på nettet ikke blot var besværligt for de internationale koncerner, men også at der var tale om

Betaling for netmusik:

David

konkurrenceforvridning; noget der traditionelt ses på med strenge briller i EU.

Kommissionen truede under sin behandling af sagen de nationale rettighedsorganisationer med store bøder, i tilfælde af at de blev fundet skyldige i konkurrenceforvridning. De bøder der var på tale, var på op til 10 procent af omsætningen – med tilbagevirkende kraft for de sidste 10 år. For mange ville det være ensbetydende med konkurs hvis de skulle betale bøder i den størrelsesorden.

Helt så galt gik det dog ikke da Kommissionen den 16. juli 2008 offentliggjorde sin holdning til sagen.

Liberalisering eller ej?

Alligevel var der ikke champagne på bordet hverken hos KODA eller søsterorganisationerne. For selv om man slap for bøder, var dommen bestemt heller ikke hvad man havde håbet på: Kommissionen mente nemlig at de nationale rettighedsorganisationer ikke længere må være ene om at forvalte kunstnernes rettigheder. Dette selv om blandt andet Europa-Parlamentet ellers har talt for en anden tilgang end Kommissionens. Sideløbende med sagerne, havde Kommissionen nemlig (i 2005) fremsat forslag om at liberalisere markedet.

Den 13. marts 2007 stemte et flertal i EU-Parlamentet imod Kommissionens forslag. I stedet blev der, efter intenst lobbyarbejde fra ikke mindst de nationale

Stadig ingen afklaring efter mange års slagsmål i EU-systemet om hvordan der skal opkræves penge for brug af musik på internettet – og om den hidtidige praksis skal liberaliseres.

mod Goliat

rettighedsorganisationer, vedtaget en række ændringsforslag. Forslagene skulle, som det hed i begrundelserne, sikre både kunstneres rettigheder og den kulturelle mangfoldighed.

Sagen ikke stoppet

At Parlamentet på denne måde indtog en markant anderledes holdning, stoppede dog ikke sagen. For efter afvisning af liberaliseringsforslaget, besluttede Kommissionen sig for ikke at sende lovforslaget tilbage til 2. behandling i Parlamentet. I stedet behandles sagen nu som en såkaldt rekommandationsproces; eller hvad man også kan kalde en udtalelse om sagen. Betydningen af dette er ikke mindst at Kommissionen ikke længere behøver at rette sig efter Parlamentet og dets forslag. Dermed er de ændringsforslag et flertal af parlamentarikerne bakkede op om, ifølge flere gået tabt.

Modstanden mod forslaget fortsætter dog, ligesom kritikken bestemt heller ikke er forstummet.

Roller som Goliat indtages af de store radio- og tv-stationer, mens David repræsenterer en række nationale selskaber for kreative rettigheder; herunder danske KODA.

Tiden vil vise, om denne musikverdens David mod Goliat ender som den bibelske historie, eller om Kommissionen og de store selskaber ender med at få deres liberalisering. ♦

Gensidighedsaftaler

Da musik i høj grad er grænseoverskridende, indgår de nationale organisationer som KODA i et internationalt netværk: CISAC (Den Internationale Føderation af Forfattere og Komponisters Selskaber). Gennem CISAC arbejder de forskellige organisationer ikke mindst ved hjælp af de såkaldte gensidighedsaftaler. De går ud på at danske KODA eksempelvis forvalter franske kunstneres rettigheder i Danmark, mod at den franske organisation til gengæld forvalter de danske kunstners repertoire i Frankrig. I praksis betyder det at når et dansk musikværk spilles i Frankrig, opkræver den franske organisation pengene for det og sender dem videre til KODA der så igen afregne med den pågældende musiker i Danmark.

Dette system sikrer ikke blot at musikerne får betaling når deres musik afspilles, det gør det også relativt enkelt for eksempelvis radiostationer. En dansk radiostation der sender over internettet skal således kun forhandle med KODA, i stedet for at aftale priser med hver enkelt musiker. Til gengæld betyder det også at netradiostationer der sender i flere lande, skal forhandle med organisationerne i hvert enkelt land.

Slagsmål om retten til

EU vil forlænge copyright-perioden for lydoptagelser fra 50 til 95 år.
De store pladeselskaber vil score kassen, lyder kritikken.

GULDPENGE. Hvor længe skal en musiker beholde retten til sin indspilning? I dag gælder en copyright på 50 år, men EU er ved at vedtage en forlængelse af rettighederne til 95 år.

Forslaget skulle have været til afstemning i EU-Parlamentet den 24. marts, men blev udskudt for at give tid til kompromisforhandlinger med EU's regeringer. Kritikerne siger at forslaget kun i meget beskedent omfang vil gavne kunstnerne, men at aktieejerne i de store pladeselskaber Universal, Warner, Sony og EMI kan glæde sig til at skovle mange ekstra millioner ind på de store hits fra 1960'erne.

Mange af de klassiske indspilninger er ved at være 50 år gamle, og dermed bliver numrene frit tilgængelige – med de nuværende regler. Cliff Richard har været en af de aktive fortalere for en forlængelse af rettighederne. Hans første hit *Living Doll* blev udgivet i juli 1959 og falder derfor meget snart for 50-års grænsen.

Men i modsætning til Cliff Richard er de fleste kunstnere som indspillede numre for 50 år siden, ikke længere i live. Og mange færre vil være det i løbet af de næste 45 år. Hvis rettighederne forlænges, vil indtægterne derfor tilfalde dødsboerne eller de store pladeselskaber som i de fleste tilfælde har købt rettighederne.

Bekymring for fattige pensionister

Kommissæren for det indre marked, Charlie McCreevy, har forsøgt at sælge forslaget med henvisning til de dele det vil få for kunstnerne.

»Tusindvis af anonyme studiemusikere bidrog til lydoptagelser i slutningen af 1950'erne og 1960'erne. De vil ikke længere få vederlag/royalties fra deres optagelser. Men disse vederlag er ofte deres eneste pension,« sagde han ved fremsættelsen af direktivet i februar 2008.

Kommissionens bekymring for fattige pensionisters levevilkår er imidlertid blevet anfægtet af flere uafhængige studier. Deres konklusion er at forslaget ikke primært vil gavne de udøvende kunstnere, men

derimod de fire store pladeselskaber Universal Music, Sony/BMG, Warner Music og EMI som systematisk har opkøbt rettighederne til musik fra det 20. århundrede.

Dog vil 20 pct. af indtægterne fra copyright-forlængelsen gå til en fond som skal støtte studiemusikere.

Ikke overraskende er pladeselskaberne blandt de ivrigste fortalere for forslaget.

Samme regler som i USA

Ekspert fra fem europæiske universiteter er nået frem til at 72 procent af de ekstra indtægter vil gå til de store pladeselskaber.

Tallet kommer ikke bag på Jesper Bay, marketingdirektør i den danske afdeling af pladebranchens internationale organisation IFPI.

»Sådan er markedet, det er dem der har rettighederne til de gamle kataloger,« siger han, men påpeger at balancen med årene vil ændre sig til fordel for de mindre selskaber.

»Vi støtter især forslaget fordi det vil skabe ensartet lovgivning for de toneangivende lande på markedet. Med en forlængelse til 95 år vil reglerne være de samme som i USA, men vi vil også være glade for mindre. Set fra et europæisk synspunkt er der interesse i at udligne forskellene og udfordre USA's dominerende markedsposition,« siger han.

Han fremhæver endvidere at forslaget i højere grad vil sidestille de udøvende kunstnere med sangskriverne som har copyright på deres værker 70 år efter forfatterens død.

»For dem der 'kun' synger, er det svært at forstå den forskelsbehandling. De er jo lige så stor del af værket. Som pensionister kan deres værker sælges frit og bruges til andre formål. Det er en besynderlig situation.«

Kunne man så ikke begrænse perioden til kunstnerens levetid?

»Kunstneren kan jo også dø, mens indspilningen er ny. Det letteste er at operere med et fast åremål.«

Ifølge Jesper Bay er det en udbredt misforståelse at det bliver gratis når beskyttelsestiden falder bort.

»Det bliver bare andre som tjener penge. Vi får uautoriserede udgivelser, men prisen bliver ikke billigere.«

Han erkender at producenterne kan udnytte deres eneret, men alternativet vil føre til indspilninger i dårligere kvalitet, blandt andet fordi andre aktører ikke har adgang til producenternes indspilningsarkiver.

Ingen effekt

Over 100 akademikere fra en række europæiske lande opfordrer til at droppe direktivet. En af dem er lektor Peter Lotz fra Institut for Industriøkonomi og Virksomhedsstrategi på Handelshøjskolen i København.

»Ud fra en samfundsøkonomisk vurdering giver det ringe mening. Det vil selvfølgelig øge indtjeningen for de eksisterende rettighedshavere, især de store pladeselskaber. Men spørgsmålet er om det er et tab for samfundet,« siger han.

Cliff Richard har været en af de aktive fortalere for en forlængelse af rettighederne. Hans første hit *Living Doll* blev udgivet i juli 1959 og falder derfor meget snart for 50-års grænsen.

de gamle hits

»Der er ingen grund til forære nogen der lavede noget for 50 år siden, en ekstra præmie. Hvis copyright skal fremme produktion af værker, så har det ingen effekt at udvide beskyttelsestiden. Det giver intet incitament til at skabe god musik.«

Ifølge ekspert i intellektuelle rettigheder, professor Martin Kretschmer fra Bournemouth University vil direktivet koste de europæiske forbrugere 7,5 milliarder kroner. Hvis forslaget reelt havde til formål at hjælpe nulevende musikudøvere, kunne man begrænse copyright-perioden til kunstnerens levetid, eller direkte forhindre at den udvidede periode kan overføres til pladeproducenterne, foreslår han.

Minister i samråd

Det er Pia Raug, formand for foreningen for danske komponister og sangskrivere enig i.

Hun mener at der skal være 50 års beskyttelse fra indspilningstidspunktet, men at den skal forlænges indtil tidspunktet for kunstnerens død, hvis dette sker senere end 50 år efter indspilningstidspunktet.

Foreløbig er forslaget blevet godkendt i Parlamentets juridiske underudvalg. Kun medlemmerne fra de Grønne og de Liberale var imod.

Forslaget var igen sat på Parlamentets dagsorden i slutningen af april – umiddelbart efter redaktionens deadline. Her vil det formentlig blive vedtaget. Derefter er spørgsmålet om der også vil være flertal blandt regeringslederne.

Hvis det ikke er tilfældet, så skal det tilbage til 2. behandling i Parlamentet. Men det ikke være muligt at nå før Parlamentsvalget i juni 2009, og så skal proceduren starte forfra med et nyt Parlament og måske en ny kommissær – med risiko for at det aldrig bliver til noget.

Den danske regerings holdning er at der som udgangspunkt ikke er behov for en regulering som foreslået af Kommissionen. Kulturminister Carina Christensen var indkaldt til samråd om sagen den 22. april – efter redaktionens deadline. ♦

Et spørgsmål om demokrati eller forretning

Der bliver færre medier, med færre ejere, og mindre mangfoldigt indhold. Medierne som den klassiske garant for kontrol med statsmagten er en truet art i Europa. Det europæiske Journalistforbund har helt opgivet den nuværende EU-Kommission, men satser i stedet på at komme igennem over for den næste.

MEDIKONCENTRATION. I Danmark afgøres fremtiden for landets ældste avis, Berlingske Tidende, ikke længere af avisen selv, ej heller om der er nok kunder til at købe avisen eller nok annoncører til at lægge penge i kassen. Sådan var det måske i gamle dage – men i dag afgøres avisens skæbne et eller andet sted ude på de urolige finansmarkeder.

Redaktører, ansatte, annoncører og abonnenter sidder i foråret 2009 og bæverer for om det nu – i forbindelse med finanskrisen – går godt for en vis engelsk finansjonglør, David Montgomery. Han har via sit investeringsselskab Mecom købt Berlingske Tidende, samt en lang række andre europæiske medier. Ikke fordi han egentlig har nogle penge – det hele er lånt og genbelånt i et sindrigt system af finansselskaber. Ej heller er medierne købt fordi samme Montgomery har nogle pressemæssige ambitioner om for eksempel stærke medier til at kontrollere statsmagtens gøren eller laden. Slet ikke. Medierne er købt fordi der er et marked, man kan tjene penge på. Berlingske Tidendes formål er således at producere overskud til ejeren, og i en stadig stigende grad. Ellers skal finansproduktet – avisen – blot videresælges.

Krise- og angstsituationen på Danmarks ældste avis er kun symptomatisk for mediekrisen. Den kradser i hele Europa.

Krise overalt

Udviklingen fører til medie- og magtkoncentration, med stadig færre medier, ejet af stadig færre koncerner, og med stadig mere masseproduceret ens indhold.

»Det går meget stærkt, og ofte på ulykkelig vis. Udover usikkerhed fører mediekrisen frem for alt til mindre mangfoldighed. Desværre har de nuværende medieejere næsten altid tabt den publicistiske interesse. I stedet har de interesse i en gevinstmaskine, og det er ikke tilfældigt, for trykkerivirksomhed har historisk genereret store gevinster, og indtil finanskrisen er det da også stort set gået fremad,« siger formanden for EFJ, det europæiske journalistforbund, svenskeren Arne König.

König, der også er næstformand i de svenske journalisters forbund, remser eksemplerne op:

»I USA er en af verdens bedste aviser, The New York Times, ved at give op fordi den ikke kan finansieres. I Sverige har vi kun tre som ejer pressen, nemlig koncernerne Schibsted, Bonniers og Stampen. I Tyskland og Østeuropa er WAZ-gruppen (Westdeutsche Allgemeine Zeitung-gruppen) enorm. I Finland er Sanomat den helt store. Og også i Frankrig er mediekoncentrationen blevet meget stor, med f.eks. våbenindustrien som ejere.«

Rapport om mediekoncentration

De europæiske journalisters forbund EFJ slog allerede alarm i 2006 med udgivelsen af en 164 siders rapport om mediekon-

centration i Europa. I årene forud havde især den italienske ministerpræsident Silvio Berlusconi magt over medierne og især de italienske tv-stationer vakt bekymring. Rapporten om mediekoncentration er stadig tilgængelig på www.ifj-europe.org, men siden da er det kun blevet værre.

En af rapportens forfattere, Renate Schröder, siger:

»Vi har ikke opdateret rapporten fordi vi ikke har haft ressourcer til det. Men vi følger situationen overalt. Det er blot blevet værre siden rapporten, og nu kommer så oven i finanskrisen som også er blevet en mediekrisen.«

Også i Danmark gisper de fleste aviser, alene fordi annonce-indtægterne er faldet drastisk i takt med finanskrisens udvikling.

EFJ har hidtil talt for døde øren i EU.

Konkurrencedygtig industri

»EU har egentlig aldrig betragtet medierne som en demokratisk instans. EU anvender alene konkurrencereglerne til at se på om der er urimelig konkurrence. Monopoler spiller i sig selv ingen rolle, kun hvis vi ender med at f.eks. én virksomhed skulle eje alle aviser i Europa,« siger Arne König.

Den ansvarlige kommissær for mediepolitikken er luxembourgeren Viviane Reding.

Trods internet og moderne medier advarer formanden for det europæiske journalistforbund, svenskeren Arne König, om en udvikling hvor tilforladelig information er forbeholdt et lille antal mennesker, mens de brede masser vil få underholdning og nyheder af lav kvalitet.

»Hun har mest set medier som et industrispørgsmål, som et spørgsmål om konkurrence med USA,« kommenterer König.

Derfor har EU forsøgt at holde sig væk og henvise til nærhedsprincippet. I 2006 tvang EU-Parlamentet dog Kommissionen til at nedsætte en arbejdsgruppe, en såkaldt Task Force, der skulle se på mediekoncentrationen i Europa. Hidtil har arbejdsgruppen kun præsteret et enkelt arbejdsdokument om sagen tilbage i 2007.

»Men den var meget teknisk og tog ikke særligt meget stilling. Den viste at Kommissionen ikke tog opgaven ret alvorligt, men fortsat betragter medier som et hvert andet erhverv,« siger Renate Schröder.

Det har fået EFJ til at konkludere at der ikke er meget mere håb om handling fra den nuværende Kommission, hvis mandat udløber i efteråret 2009.

Mindre mangfoldighed

Hvad udviklingen i medielandskabet betyder for forbrugerne viser en undersøgelse fra universitetet i Cardiff, Storbritannien:

»Der viste sig et billede af at kun 12 procent af indholdet i aviserne var resultatet af en produktion af egne journalister. Alt andet var PR-materiale, fælles nyhedsbureauer og så videre,« siger Arne König.

Med 88 procent informationsmæssig hurtigmad er der stor fare for at borgerne ikke får den nødvendige frie adgang til den åbne og mangfoldige information som er en grundpille i et demokratisk samfund.

»Trods internet og moderne medier, ja så er udviklingen altså at vi får meget mindre mulighed for at få tilforladelig information. Det vil være forbeholdt et lille antal mennesker som er i stand til at betale, mens de store masser vil få underholdning og nyheder af lav kvalitet,« siger König.

Det får nu det europæiske journalistforbund til igen at forsøge at råbe EU op.

På vegne af de europæiske journalister har han nu sendt et brev til alle EU-Parlamentets politiske grupper.

Mediekollaps

»I år kommer der et nyt EU-Parlament og en ny EU-Kommission, og for første gang vil journalister ikke blot være interesse-rede i at dække valg, opstillinger og udnævnelser. De har også selv et spørgsmål: Hvornår vil EU vågne op over for den krise medierne i Europa står overfor,« hedder det i brevet.

Mediemarkedet kolliderer, kvalitetsmedier er trængt, internet-nyheder tager

over. Der er ikke længere nogen garanti for at den private sektor kan sikre pluralisme og demokrati.

»Men hvem vil betale for det? Hvad er mulighederne for at revidere forholdet mellem staten og medierne i forhold til offentlig økonomisk støtte? Og hvordan kan det gøres uden at gå på kompromis med det fundamentale princip om redaktionel uafhængighed,« spørger EFJ.

»Vi håber at det nye parlament i forbindelse med udnævnelsen af en ny Kommission vil kræve ændringer i EU's opfattelse,« siger Arne König på vegne af journaliststanden i Europa. ♦

EU's kulturstøtte går blandt andet til Den Europæiske Unions Ungdoms-orkester. Her optræder orkesteret på den østrigske Grafenegg-musikfestival. Foto: Kai Bienert

Går mangfoldigheden via Bruxelles?

EU definerer sit kulturpolitiske mål som 'enhed i mangfoldighed'. Men hvordan fortolker man begreberne? Kan man både fremme de fælleseuropæiske værdier og den kulturelle mangfoldighed? Og vil Lissabon-traktatens afskaffelse af vetoet på kulturområdet få nogen betydning? NOTAT har spurgt en kultursociolog, en etnolog og en politiker.

EU som værn mod nynationalisme

Mangfoldighedsbegrebet kan misbruges til oprustning af nationale enhedskulturer på bekostning af mindretallene, advarer kultursociolog Peter Duelund.

Glem alt om fælleseuropæisk indmarch til de Olympiske Lege, fælleseuropæisk symfoniorkester eller fælles EU-teater. Den slags idéer døde i 1993 med Maastricht-traktaten, siger kultursociolog Peter Duelund, forfatter til en række bøger om dansk og europæisk kulturpolitik og i en årrække repræsentant for de nordiske lande i Europarådets kultursamarbejde.

I hans optik skete der med Maastricht-traktaten et decideret paradigmeskifte i EU. Ikke alene blev kulturpolitikken nu en officiel del af samarbejdet, men det blev også slået fast at udgangspunktet var den nationale kulturstøtte.

Afskaffelsen af vetoet på kulturområdet,

som det sker med Lissabon-traktaten, vil give bedre muligheder for at gennemtrumfe beslutninger som kan stadfæste medlemslandenes ret til at føre kulturpolitik, mener han.

Det kan vel også bruges til at presse noget ned over hovedet på landene?

»Det er helt usandsynligt, fordi der er en kolossal opmærksomhed om at opbygge en national identitet. I Danmark er den danske kulturkanon det mest tydelige eksempel, men det er en gennemgående tendens i de senere år i alle lande, ikke mindst de nye EU-lande.«

EU's kulturslogan er 'enhed i mangfoldighed', men man vil også gerne fremme en fælleseuropæisk kulturarv. Ligger der ikke en modsætning her?

»Jo, der ligger en dobbelthed i det. Men det er ikke den største udfordring, det er derimod den nationale oprustning. Den er farlig, ikke kun for samarbejdet i Europa, men også og især for mangfoldigheden internt i landene. Risikoen er at mindretallene vil blive underlagt en national monokultur.«

»UNESCO-konventionen garanterer mangfoldighed. Den var et stort fremskridt, og EU gjorde en stor indsats for at få den vedtaget, men mangfoldighedsbegrebet kan tolkes forskelligt.«

Peter Duelund mener at de kommende års kulturkamp kommer til at handle om at undgå at konventionen bliver brugt til oprustning af nationale enhedskulturer på bekostning af mindretallene.

»Det er et kæmpe dilemma og stik imod såvel konventionens idé og princippet om 'enhed i mangfoldighed'. I den sammenhæng er EU et multikulturelt redskab som kan værne mod de værste nynationalister i Europa.« ♦

To parallelle strate

Nærlæser man betingelserne for støtte til kulturel mangfoldighed, bliver formålet ofte trukket i en finkulturel retning, mener etnolog Marie Sandberg.

I antologien *Verden Over* tager Marie Sandberg begrebet 'enhed i mangfoldighed' under kritisk behandling. Hun diskuterer det kulturpolitiske slogan i forhold til EU's Charter for grundlæggende rettigheder fra 2000 som læner sig op ad menneskerettighedskonventionen, og tanken om at vi alle er lige og frie.

Marie Sandberg er etnolog og underviser på Københavns Universitet. Hun siger:

»Skarpt formuleret afmonterer man den ellers smukke tanke om det mangfoldige Europa hvis begrebet om mennesket i sidste ende bygger på at vi har de samme værdier. Det vil jo sige at vi har de samme ideer om hvad det gode liv er, og hvilke midler der skal til at opnå det gode liv. Og så bliver det potentiale, der ligger i mang-

»Risikoen er at mindretallene vil blive underlagt en national monokultur,« siger kultursociolog Peter Duelund.

gier

»EU har to samtidige budskaber. Vi skal respektere forskellene, men som europæere har vi en fælles arv,« siger etnolog Marie Sandberg.

foldighedsbegrebet, som handler om plads til forskelle, bortretoucheret,« siger hun.

Ligger der en modsætning mellem enhed i mangfoldighed og ønsket om at fremme en fælleseuropæisk identitet?

»Jo, når den fælles identitet lanceres som noget vi skal være enige om, og bygge på at vi har de samme værdier. Men man kunne jo også fortolke det som to samtidige budskaber: at vi skal respektere forskellene, men at vi som europæere har en fælles arv, og den går ud på at vi netop er forskellige, vi har for eksempel en fælles arv i form af erfaringer med Anden Verdenskrig og den kolde krig, og vi har en masse minoriteter.«

Trods kritikken ser Marie Sandberg enhed i mangfoldighed som en fornuftig strategi, især i forhold til den tidligere kulturpolitiske fokus på at skabe enhed og fælles identitet ved at skabe symbolske fællesnævner såsom det fælles flag, EU-hymnen og fælles logoer. Men de forskellige dokumenter og arbejdsprogrammer trækker ikke altid i samme retning, mener

hun, og nævner nogle af de projekter der blev støttet i Kulturprogram 2000:

»Man støtter mangfoldigheden ved at give penge til forskellige events hvor en eller flere parter er med, men nærlæser man projektformuleringer og støttebetingelser bliver formålet trukket i en retning hvor man har nogle ganske bestemte opfattelser af hvad den fælles europæiske kulturarv er. Så handler det for eksempel om at vække unge europæere til en eller anden fælles kulturarv ved at få dem til at høre værker af Beethoven, Schuman og Tjajkovskij.«

»Det bliver lidt to parallelle strategier hvor man i nogle dokumenter skriver florumvundne formuleringer om kulturel mangfoldighed, og i nogle af de reelle kulturpolitiske tiltag støtter finkulturelle formål.« ♦

Vetoretten har ingen betydning

I sidste ende er det altid det enkelte land der træffer beslutningen, siger Socialdemokraternes kulturordfører Mogens Jensen. Men der er brug for en præcisering af at hvert land kan støtte sit kulturliv uden hensyn til konkurrencereglerne.

»Vi vil blive ved med at opleve en argumentation om at konkurrencereglerne er så vigtige og så nødvendige at de kommer til at få forrang. Derfor bør man i en kommende traktat indskrive retten til national selvbestemmelse på kulturområdet. Det er særlig vigtigt for de små lande som ellers bliver sorteper, for de kan kun opretholde en kulturproduktion på eget sprog hvis der er en offentlig støtte uden hensyn til almindelige konkurrencevilkår.«

»De små lande risikerer at blive sorteper,« advarer Mogens Jensen, kulturordfører for Socialdemokraterne.

Det siger Socialdemokraternes kulturordfører Mogens Jensen.

I Lissabon-traktaten defineres kulturpolitik fortsat som et nationalt anliggende, men medlemslandene vil ikke længere have vetoret over for EU's 'tilskyndelsesforanstaltninger'. For fremtiden – hvis traktaten træder i kraft – kan disse vedtages med flertalsafgørelser.

Det ser Mogens Jensen ikke som noget problem. »Formentlig vil en opfordring have en vis betydning, men i sidste ende er det det enkelte land der træffer beslutningen. I en kreds af 27 lande vil nogen altid det ene og andre det andet, så det er jeg ikke så nervøs for,« siger han. Han foreslår at mindst en procent af EU's samlede budget går til kultur. I dag er det under en promille.

Får vi ikke bare nogen bureaukratiske støttepuljer hvor man kan søge om at få sine egne penge tilbage?

»Sådan gælder det på mange områder. Men mulighederne for EU-støtte på kulturområdet er meget lille i forhold til andre områder.«

Men pengene kommer fra medlemslandene. Er de ikke bedre til at fordele dem?

»Det ser jeg ikke noget problem i. Det er godt med forskellige kasser og forskellige måder at se tingene på. En EU-kasse tænker måske ikke så snævert nationalt,« siger Mogens Jensen. ♦

Tænketank:

Kulturpolitik er EU-propaganda

Den britiske tænketank Open Europe anklager EU for at bruge milliarder på at promovere sig selv og lave skjult propaganda for en stadig tættere union.

PROPAGANDA-KULTUR. Næsten 18 milliarder kroner. Så meget brugte EU alene i 2008 på propaganda for sig selv. Mere end Coca Colas samlede reklamebudget.

Anklagen kommer i en 155 sider lang rapport fra den EU-kritiske tænketank Open Europe om EU's åbne og skjulte informationspolitik. Konklusionen er at der i virkeligheden er tale om en kampagne for at vinde europæernes opbakning til EU-projektet.

»Hvis EU faktisk gjorde noget mindre og noget bedre – for at bruge en af deres egne fraser – så ville alt dette spin og propaganda ikke være nødvendigt. De meningsløse udgifter til tvivlsomme og tåbe-

lige projekter må stoppe,« siger direktøren for Open Europe Lorraine Mullally.

Den enorme sum dækker over ikke alene udgifterne til en 'søfistikeret informationsstrategi', men også økonomisk støtte til en lang række europæiske tænketanke og lobbygrupper. Dertil kommer udbredelsen af symboler som EU's flag, hymne, motto, Europa-dagen, samt et institut for europæiske meningsmålinger.

Tænketanken ser propagandaen snige sig ind på mange 'uskyldige' områder. For eksempel er støtten til skolemælk også taget med. For at få støtte skal skolen op hænge plakater i en bestemt størrelse som med en nøjagtig ordlyd og med bogstaver i en bestemt størrelse forklarer at der er tale om et EU-initiativ.

»Detaljerne i regelsættet afslører at det primære formål med støtte til skolemælk ikke er at fremme børnenes sundhed, men at bidrage til at reklamere for EU,« hedder det i rapporten.

Kultur skal købe loyalitet

Kulturpolitikken handler ikke bare om at skabe mellemfolkelig forståelse, men også om at købe borgernes loyalitet overfor EU, mener Open Europe og henviser til formålet for det nuværende kulturprogram:

»Hvis borgerne skal give deres fulde støtte til og deltage fuldt ud i den europæiske integration, bør der lægges større vægt på deres fælles kulturelle værdier og rødder som et bærende element i deres identitet og tilhørsforhold til et samfund baseret på frihed, retfærdighed, demokrati, respekt for menneskers værdighed og integritet, tolerance og solidaritet.«

Europæiske kulturhovedstæder, festligholdelse af mærkedage, det europæiske år for interkulturel dialog, tvillingebyer, mara-

tonløb for et Forenet Europa – alle indeholder de elementer af mere eller mindre åbenlys EU-propaganda, lyder anklagen.

Hertil kommer så den direkte støtte. I 2007 blev der spenderet 50 millioner kroner på Det Europæiske Ungdomsorkester, det Europæiske Musikkontor og andre organisationer som på europæisk niveau er aktive på kulturområdet.

Kommissionen afviser

Ikke overraskende afviser EU-Kommissionen anklagen fra Open Europe.

»Der ligger ingen lukket eller skjult dagsorden i Kommissionens aktiviteter på kulturområdet,« siger talsmand for kulturkommissær Ján Figel.

»Vores arbejde sker i samarbejde og åbenhed. Vi hilser græsrods-engagement velkommen så meget som muligt, så europæerne overalt kan opleve et ejerskab til

For at få støtte til skolemælk fra EU skal skolen op hænge plakater i en bestemt størrelse som med en nøjagtig ordlyd og med bogstaver i en bestemt størrelse forklarer at der tale om et EU-initiativ.

Propaganda-budgettet

Open Europe kalder selv sit regnestykke for et minimumsbeløb og henviser til skjult propaganda under mange budgetposter som ikke er talt med. Til gengæld regner den britiske tænketank udvekslingsprogrammer indenfor uddannelse, ungdom og kultur for propaganda.

De største enkeltposter, afrundet til danske kroner:

Uddannelse	8,0 mia.
Miljø	1,5 mia.
Kommunikation	1,5 mia.
Ungdom	1,0 mia.
Kultur	0,5 mia.

Læs hele rapporten
The hard sell: EU communication policy and the campaign for hearts and minds:
<http://www.openeurope.org.uk/research/hardsell.pdf>

Et af de mere spektakulære 'informations'-initiativer var Kampen om jordbærisen fra 1998 – en tegneserie for børn om eventyrlandet EU hvor borgerne har lagt krig og konflikter bag sig og lever i idyl og fordragelighed.

Helene Goudin, MEP for svenske Junilistan: »Rigsdagen ville aldrig spendere mange millioner på at lave tegneserier og andet progandamateriale, som fremhæver fordelene ved vores land.«

det europæiske projekt og tage aktivt del i det,« siger han.

Talsmanden afviser enhver hensigt om at 'købe loyalitet', og henviser til kulturprogrammet tre formelle formål: fremme mobilitet blandt kulturarbejdere, udveksle kunst og kultur og skabe dialog mellem forskellige kulturer.

»Ved at hjælpe folk i EU til at lære deres europæiske medborgere bedre at kende vil sådanne aktiviteter selvfølgelig påvirke folks holdninger – ved at de bliver bedre informerede om det som man tidligere forstod dårligt,« siger han.

Kampen om Jordbærisen

Det svenske medlem af EU-Parlamentet Helene Goudin (Junilistan) er enig i kritikken fra den britiske tænketank.

»Det er en absurd tanke at Sveriges Rigsdag, på tilsvarende måde, skulle spendere mange millioner på at lave tegneserier og andet progandamateriale, som fremhæver fordelene ved vores land, vores politiske institutioner og vores vurderinger.«

I det seneste nummer af Junilistans blad opregner hun en lang række eksempler på at EU-institutioner har finansieret

bøger, spil og tv-programmer som skal give et positivt billede af Unionen.

Et af de mere spektakulære initiativer var Kampen om jordbærisen fra 1998 – en tegneserie for børn om eventyrlandet EU hvor borgerne har lagt krig og konflikter bag sig og lever i idyl og fordragelighed, og hvor man for eksempel har besluttet sig for en fælles mønt. I Storbritannien blev den makuleret, og den danske udgave blev aldrig promoveret.

»Nakkehårene stritter«

På EU-Kommissionens informationskontor i København erkender pressechef Michael Vedsø at Kampen om jordbærisen var et fejlskud, i hvert fald i Danmark:

»Den kommunikerer i en kulturel kode, som måske egner sig bedre i en latinsk kultur, men den får nakkehårene til at stritte i en angelsaksisk kultur, fordi den kommunikerer på et følelsesmæssigt plan, man vil fremme en følelsesmæssig appel om at vi skal være glade for EU – det er lige at stramme den.«

Normalt duer det ikke at oversætte de samme informationsmaterialer til alle sprog, mener han..

»For os er det centrale udgangspunkt at EU findes og har en magt, ikke at vi skal være mere glade for EU. Kommunikationen skal medvirke til et folkeligt engagement i beslutningerne, så det ikke bliver et elitært projekt.«

Som eksempel fremhæver Michael Vedsø Ugebrevet Europa som udgives af EU-Kommissionen i Danmark.

»Det er skrevet af journalister, som ikke er ansat af os selv. Kun i de færreste tilfælde er vi enige med dem, men de har redaktionel frihed, og de behøver ikke sige at Kommissionens politik er god, blot historierne er velskrevne. Det synes vi er udtryk for kommunikation på en åben og fair måde. Ikke alt er perfekt, det kan man lige så godt sige højt.« ♦

»Kommunikationen skal medvirke til et folkeligt engagement i beslutningerne, så EU ikke bliver et elitært projekt,« siger pressechef Michael Vedsø fra EU-Kommissionens Informationskontor.

På landevejen med blå-gule stjerner

Snart får vi EU-nummerplader på bilerne som i andre lande. Ingen partier støttede forslaget fra Dansk Folkeparti om at udskifte de blå-gule stjerner med et Dannebrogflag.

NUMMERPLADER. EU-flaget er et politisk symbol, og mange danskere er skeptiske overfor EU.

Med den begrundelse er Dansk Folkeparti stærk modstander af at EU-flaget snart bliver normal praksis på danske nummerplader. Dansk Folkeparti foreslår i stedet at der som udgangspunkt skal være påtrykt et Dannebrogflag på nummerpladen. Kun hvis man direkte beder om det, kan Dannebrog udskiftes med et EU-flag.

Den ordning som kommer til at gælde fra slutningen af 2009, er nærmest den modsatte. Som udgangspunkt vil alle nye biler få EU-flaget og de danske kendingsbogstaver DK trykt på pladen. Men ordningen bliver frivillig. Man kan blive fri for EU-flaget hvis man aktivt beder om det. Så får man i stedet en nummerplade som den vi kender i dag.

Forslaget var til diskussion i Folketinget den 14. april. Skatteminister Kristian Jensen (V) afviste at der var tale om et politisk propagandasignal og forsvarede den nye ordning med at den er en »bekræftelse af Danmarks deltagelse i EU-samarbejdet, og at det er en forenkling for danske borgere som kører i udlandet».

Forslagsstillerne mindede om at daværende statsminister Anders Fogh Rasmussen sagde at vi ikke har brug for EU-symbolerne da man tog dem ud af forfatningstraktaten. Men ingen andre partier kunne støtte forslaget fra Dansk Folkeparti. Det viste debatten som varede i næsten to timer. ♦

Indlæg i debatten

Mikkel Dencker (DF):

»Det bliver reklamesøjler for et politisk projekt som allerhøjest halvdelen af befolkningen bakker op om, hvis blot de gør den fejltagelse at de kommer til at glemme at melde det fra.«

René Skau Björnsson (S):

»Det her er sket i et samarbejde mellem landene, som har aftalt, at det vil være meget godt med den her forenkling. Det vil være meget godt for politiet i Rusland og for politiet i Tyrkiet at kunne se at det her er biler der er indregistreret i Europa.«

Jesper Petersen (SF):

»SF ville altså helst have beholdt den nuværende nummerplade, og så kunne det være et tilvalg om man ville have den EU-nummerplade som nogle grupper jo har efterspurgt, fordi det kan være en praktisk hjælp når man skal køre rundt i EU at man ikke længere skal have et DK-skilt i bagruden, men at man kan have det hele på nummerpladen.«

Mike Legarth (K):

»Jeg synes det her er en fritvalgsmodel. Folk kan få det som de vil have det. Hvis man ikke vil have EU-kransen, kan man vælge den fra.«

Per Clausen (EL):

»Enhedslisten er modstander af at der er flag eller andre uvedkommende symboler på nummerplader.«

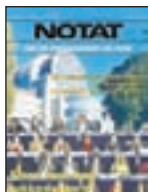

Siden sidst

Der sker hele tiden nyt i forhold til de emner vi skriver om i NOTAT. Her fortæller vi kort om nogle af de seneste initiativer og beslutninger.

Tekst: Sven Skovmand

Reklamebureau skal få folk til at stemme

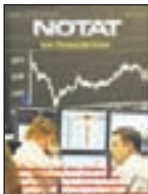

Det tyske reklamebureau Lutz Meyer har ifølge Financial Times fået 210 millioner kroner til at føre en kampagne der skal få flere til at stemme ved valget til EU-Parlamentet

den 7. juni 2009. Baggrunden er at stemmedeltagelsen er faldet ved hvert eneste valg siden 1979 – fra 62 til 44 procent.

Lutz skal gøre en særlig indsats i Slovakiet, hvor kun 17 procent stemte i 2004. *Læs mere i NOTAT om EU-Parlamentet på valg, marts 2009, eller i artikelarkivet på notat.dk*

350 milliarder til lande i Østeuropa

Den 17. april 2009 besluttede EU's regeringschefer at fordoble midlerne i den fond der skal hjælpe nødstedte medlemslande i det østlige Europa. Fonden har hidtil været på 175 milliarder kroner, men kommer nu op på 350 milliarder.

Begrundelsen er at fonden er ved at være tømt efter at Letland og Ungarn har fået tilsammen 75 milliarder, og Rumænien har fremsat ønske om at få et lån på 150 milliarder, hvoraf en del dog skal komme fra Den Internationale Valutafond, IMF.

Læs mere i NOTAT om finanskrisen, januar 2009, eller i artikelarkivet på notat.dk

Told på stearinlys fra Kina

Den 7. april 2009 vedtog EU at indføre en straffetold på kinesiske stearinlys, oplyser EUobserver.com. Tolden, der bliver på 50 procent, skal gælde i fem år og vil formentlig fordyre stearinlysene tilsvarende.

Den indføres fordi en række EU-producenter har svært ved at konkurrere med de kinesiske lys. De hævder at den kinesiske pris ligger under hvad materialerne til stearinlysene koster.

Europæiske handelsorganisationer er stærkt utilfredse med beslutningen. De gør opmærksom på at EU på det netop afholdte G20-møde forpligtede sig til at afholde sig fra at indføre nye beskyttelsesforanstaltninger.

Budgetkrav til fem lande

EU-Kommissionen krævede 22. marts 2009 at fem lande i løbet af de kommende år skal sørge for at bringe underskuddet for deres budgetter ned under de tilladte tre procent. Det drejer sig om Irland, der forventes at få et underskud på 11 procent, Storbritannien (9,5 procent), Spanien (6,2 procent), Frankrig (5,6 procent) og Grækenland (3,7 procent).

De fem lande skal i løbet af det kommende halve år fremlægge en plan for, hvordan de vil opfylde EU's krav.

Storbritannien deltager i modsætning til de øvrige fire lande ikke i Euro-samarbejdet, men er alligevel forpligtet til at have et budgetmæssigt underskud på højst 3 procent.

Læs mere i NOTAT om finanskrisen, januar 2009, eller i artikelarkivet på notat.dk

Smørbjerg vokser frem

Efter at EU's landbrugsstøtte blev omlagt fra produktstøtte til direkte tilskud, har problemet med overskud af fødevarer været væsentlig mindre. Den internationale krise har imidlertid ændret dette. EU har nu købt og oplagret 51.000 tons smør og givet tilskud til privat oplagring af 68.000 tons.

Denne oplagring svarer til 20 procent af et års produktion. Men den har ikke kunnet forhindre et dramatisk fald i priserne på smør. I Tyskland kan 250 gram smør nu fås for omkring 5 kroner i supermarkederne.

Læs mere i NOTAT om landbrugspolitikken, maj 2008, eller i artikelarkivet på notat.dk

Næste nummer om

om Israel og Palæstina

NOTAT ser i dette nummer særligt på den rolle EU spiller i forhold til Israel og Palæstina. Har EU en løsning på konflikten? Har man viljen og musklerne?

Den uendelige fredsproces

EU indgår i den såkaldte kvartet sammen med USA, Rusland og FN. Opgaven er at mægle i fredsprocessen mellem Israel og palæstinenserne. Men er der overhovedet en proces, efter angrebet på Gaza og valget af en ny regering i Israel? Eller hvad foreslår EU for at få den i gang?

FN's Durban2-konference mod racisme i april 2009 udstillede uenighederne mellem EU's medlemslande i udenrigspolitikken. Vi ser nærmere på hvor langt en fælles holdning rækker og hvad der ligger bag de forskellige interesser.

Folkevalgt regering på terrorlisten

3.250 millioner kroner. Så meget lovede EU at give i støtte til genopbygningen af Gaza på donorkonferencen i marts 2009 i Sharm El-Sheikh, Egypten.

Der er bare et problem: Hvordan støtter man et land hvor regeringen er sat på EU's terrorliste?

Hvorfor står Hamas på terrorlisten, og hvordan har EU tacklet dilemmaet når en 'terrororganisation' vinder et demokratisk valg.

Vi forsøger også at kortlægge omfanget og modtagerne af den støtte som EU hidtil har ydet det palæstinensiske selvstyre. Hvor blev pengene af?

Privilegeret partnerskab

I december 2008, få uger før bombeangrebet på Gaza, besluttede EU at styrke sine forbindelser med Israel ved at give landet status som 'privilegeret partner'. Det betyder at Israel, fra april 2009, inviteres til regelmæssige møder med stats- og regeringslederne fra EU, og at relationerne i det hele taget – diplomatisk, politisk og handelsmæssigt – kommer op på et højere niveau.

Solidaritetsbevægelser og borgerretsgrupper raser og kræver de særlige begunstigelser af Israel suspenderet med henvisning til Israels krænkelse af menneskerettighederne.

Svar på quiz:

1-b, 2-a, 3-b, 4-a, 5-c, 6-a, 7-b, 8-c, 9-a, 10-c

Test din viden

Svarene kan du finde i artiklerne inde i bladet, eller se de rigtige svar på side 31.

1. Hvilket slogan bruger EU om sin kulturpolitik?		
a) Vores multikulturelle fællesskab	b) Enhed i mangfoldighed	c) Europæisk værdi – det kan vi li'
2. Hvad hedder EU's kommissær med ansvar for kultur?		
a) Ján Figel	b) Vladimir Spidla	c) Viviane Reding
3. Hvilken by er europæisk kulturhovedstad i 2009?		
a) Madrid	b) Vilnius	c) Århus
4. Kan en dansker få EU-flag på sin nye nummerplade til næste år?		
a) Ja, hvis man ikke frabeder sig det	b) Ja, hvis man husker at bede om det	c) Nej, vi har ikke flag på nummerpladerne
5. Hvad hedder den svenskejede hjemmeside med links til kopiering af musik?		
a) Your Sharewave	b) Devil's Load	c) Pirate Bay
6. Hvem forvalter rettigheder for kunstnere i Danmark?		
a) KODA	b) DAKO	c) TAKTO
7. EU's domstol underkendte i 2008 Kommissionen i sag om TV2-statstøtte på		
a) 68 millioner kroner	b) 682 millioner kroner	c) 1.682 millioner kroner
8. Hvad hedder ejeren af Berlingske Tidende?		
a) Mærsk McKinney Møller	b) Rupert Murdoch	c) David Montgomery
9. Skal en folkeskole reklamere for EU hvis den ønsker støtte til skolemælk?		
a) Ja, på et synligt sted med en plakat.	b) Kun hvis den ønsker det.	c) Nej, reklame er forbudt i skolen.
10. Hvad vil Lissabon-traktaten ændre ved EU's kulturpolitik?		
a) budgettet fem-dobles	b) formålet ændres fra "fælles" til "mangfoldig" kultur	c) enstemmighed afskaffes til fordel for kvalificeret flertalsafstemning

